

Jaardocument 2023

Inhoudsopgave

1. Verslag Raad van Toezicht.....	3
2. Bestuursverslag	6
2.1.1 Structuur van de organisatie	8
2.1.2 Raad van Bestuur	9
2.1.3 Coöperatie Medisch Specialisten Midden-Brabant.....	9
2.1.4 Verpleegkundig Stafbestuur.....	10
2.1.5 Cliëntenraad.....	11
2.1.6 Ondernemingsraad	11
2.2 Het ETZ in cijfers.....	12
2.3 Wetenschappelijk onderzoek.....	13
2.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	14
2.4.1 Duurzame zorg	14
2.4.2 Groen Ziekenhuis	15
2.4.3 Circulaire bedrijfsvoering vergroten.....	16
2.4.4 Op weg naar klimaatneutrale zorg	16
2.4.5 Gefaseerd bouwen aan de toekomst.....	17
2.4.6 Behoud en vitaliteit van medewerkers	18
2.4.7 Risicomanagement.....	20
2.5 Financieel Beleid	21
2.5.1 Algemene terugblik 2023	21
2.5.2 Resultaat 2023.....	21
2.5.3 Vooruitblik 2024.....	22
2.5.4 Financiële ratio's.....	23
3. Jaarrekening	25
4. Overige gegevens	
Bijlagen:.....	62
Bijlage 1: Raad van Toezicht: samenstelling, nevenfuncties en commissies in 2023.....	63
Bijlage 2: Raad van Bestuur: samenstelling en nevenfuncties in 2023	64
Bijlage 3: Raad van Toezicht en commissies: data en aanwezigheid in 2023.....	65
Bijlage 4: Rooster van aftreden Raad van Toezicht.....	66

1. Verslag Raad van Toezicht

Voorwoord

In het najaar 2022 werd onder leiding van VWS met een groot aantal partijen in de zorg het Integraal Zorgakkoord (IZA) overeengekomen. Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Ondertekenaars van het IZA zijn onder meer overkoepelende organisaties van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg.

Ook door ETZ is de regionale uitwerking van het IZA voortvarend ter hand genomen. Zoals vaker voorkomt bij de uitwerking van dergelijke integrale en complexe plannen, betekent de uitwerking een forse uitdaging. Gelukkig heeft het ETZ al langere tijd uitstekende banden met de regionale partners. Deze banden zijn een goede basis gebleken voor de concrete uitwerking van de IZA-zorgplannen. In 2023 zijn hier forse stappen gezet.

Tegelijkertijd wordt ETZ geconfronteerd met demografische ontwikkelingen en anderzijds enorme spanningen op de arbeidsmarkt. Niet alle zorg kan meer worden geleverd zoals we gewend zijn. Er zullen meer keuzen moeten worden gemaakt. Patiënten moeten wennen aan 'meer zelf doen, meer thuis en meer digitaal'. Als Raad van Toezicht hebben we kunnen vaststellen dat ETZ zich maximaal inzet deze, geleidelijke, veranderingen mogelijk te maken.

Als we terugkijken op het afgelopen jaar zien we een ziekenhuisorganisatie die, ondanks deze enorme druk, met veel inzet, enthousiasme en resultaat haar maatschappelijke taak heeft vervuld. Onze waardering voor al onze medewerkers is dan ook groot.

Raad van Toezicht

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn omschreven in de statuten van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis. Deze zijn verder uitgewerkt in het reglement voor de Raad van Toezicht. De Raad van Bestuur rapporteert aan de Raad van Toezicht over de voortgang van de speerpunten uit het jaarplan en de begroting. Zoals financiële en inhoudelijke doelstellingen, strategische doelen en samenwerkingsvormen. De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar zesmaal vergaderd in aanwezigheid van de Raad van Bestuur.

Conform de statuten van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis dient de Raad van Toezicht uit minimaal vijf en maximaal zeven leden te bestaan. Bij de samenstelling wordt rekening gehouden met een evenwichtige verdeling van onder meer deskundigheid, leeftijd, regionale binding en maatschappelijke betrokkenheid van de leden. Conform statuten dient in ieder geval 1 lid over een medische achtergrond te beschikken.

Tijdens de jaarlijkse evaluatie van de Raad wordt aandacht besteed aan de samenstelling. Aandachtspunten hierbij zijn onder meer de benodigde kennisgebieden en diversiteit. De uitkomst van deze analyse is dat de Raad van mening is dat de samenstelling adequaat is. Er is sprake van diversiteit en de benodigde kennisgebieden zijn voldoende aanwezig.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

<i>naam</i>	<i>hoofdfunctie</i>	<i>Kennisgebieden</i>
Mw. prof. dr. I.C.W.M. Borghouts	Hoogleraar Universiteit Tilburg	HR
Mw. mr. W.R. Kastelein	Jurist ziekenhuis	Juridisch
Drs U. Pekdemir MPA	Bankier Rabobank	Financieel
Drs. W.B.J. van Soest	Directeur Actiz	Zorg in brede zin
Mw. dr. S.C. Tromp	Neuroloog LUMC	Medische zorg
Drs. D.W. Voetelink	Vice-Voorzitter College van Bestuur a.i. Nyenrode	Ziekenhuiszorg/financieel

*De heer Voetelink is in 2023 herbenoemd als lid voor een tweede termijn van vier jaar.

*Voor de (neven)werkzaamheden van de Raad van Toezichtleden wordt verwezen naar bijlage 1.

Vervanging lid Raad van Bestuur

In het verslagjaar heeft ETZ afscheid moeten nemen van Anita Wydoodt. Na zes jaar lid geweest te zijn van de Raad van Bestuur ETZ heeft Anita een prachtige overstap kunnen maken naar Parnassia als voorzitter van de Raad van Bestuur. Anita heeft veel betekend voor het ETZ, vooral voor de medewerkers, waaronder de verpleegkundigen, en voor de externe samenwerkingen. In juni heeft het ETZ op uitgebreide wijze afscheid genomen van Anita. De Raad van Toezicht bedankt Anita voor alles wat zij voor het ETZ heeft betekend.

In de tweede helft van 2023 is de opvolging van Anita Wydoodt in gang gezet; medio januari 2024 start Julliette van Eerd als lid van de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht heeft het volste vertrouwen dat met deze benoeming de Raad van Bestuur opnieuw evenwichtig is samengesteld.

Belangrijke dossiers

In het afgelopen jaar is het nieuwe **meerjarenbeleidsplan** "Hart en Lef" tot stand gekomen. Het is de koers voor de komende jaren. Het is een plan waarvoor interne gremia, relevante externe partijen zoals verzekeraars en ETZ-ketenpartners, medewerkers, patiënten en inwoners uit de regio input hebben geleverd. Het hierdoor gecreëerde brede draagvlak geeft veel vertrouwen voor de succesvolle realisatie van dit meerjarenbeleidsplan. De Raad van Toezicht heeft dan ook goedkeuring gegeven aan dit meerjarenbeleidsplan.

Veel aandacht is het afgelopen jaar door de Raad en de audit- en vastgoedcommissie besteed aan de verschillende **vastgoeddossiers**. In alle gevallen heeft de Raad de voorgelegde plannen goedgekeurd. De plannen voor de nieuwbouw op de Elisabeth-locatie zijn geconcretiseerd, de financiering van dit omvangrijke plan is succesvol afgerond en de verschillende noodzakelijke grondtransacties zijn uitgevoerd, ook in verband met de nieuwbouw op de Waalwijk-locatie.

Voor wat betreft de **regionale samenwerking** is er goedkeuring verleend inzake de intentie tot regionale samenwerking van de laboratoria in Diagnostica Vita, een stap die de laboratoriumdiagnostiek "toekomstproof" moet maken. Voorts zijn de plannen rondom de overname van de nucleaire geneeskunde van het BVI en de samenwerkingsovereenkomsten met OCL en Libra goedgekeurd.

Met veel genoegen heeft de Raad van Toezicht kennisgenomen van de succesvolle **accreditaties** door Qualicor en de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ). Dit zijn tijdrovende trajecten waar velen uit het ETZ een bijdrage aan hebben geleverd. De succesvolle afronding is een groot compliment voor de gehele organisatie.

Functioneren van de Raad van Toezicht

Gedurende het verslagjaar is de Raad zesmaal, in aanwezigheid van de Raad van Bestuur, in reguliere vergaderingen bijeengekomen. Daarnaast heeft (een afvaardiging van) de Raad nog viermaal vergaderd in verband met de procedure werving nieuw lid Raad van Bestuur.

Gedurende het verslagjaar heeft met een afvaardiging van de Raad van Toezicht tweemaal overleg plaatsgevonden met de ondernemingsraad (OR), tweemaal met het Verpleegkundig Stafbestuur (VSB) en tweemaal met de Cliëntenraad (CR).

Tevens heeft de voltallige Raad van Toezicht gedurende het verslagjaar tweemaal overleg gevoerd met de Coöperatie Medische Staf M-B (CMS), eenmaal in aanwezigheid van de Raad van Bestuur en eenmaal zonder aanwezigheid van de Raad van Bestuur.

In april heeft de Raad een studiedag gehouden, in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Tijdens deze dag is nader met elkaar gesproken over het IZA, over modern werkgeverschap en ook over het op dat moment afgeronde Meerjarenbeleidsplan Hart en Lef.

In oktober heeft mevrouw Borghouts een werkbezoek afgelegd aan de afdelingen MKA, oogheelkunde en FAM geneeskunde. Tevens heeft zij de leergang nieuwe toezichthouder in de zorg van de NVTZ afgerond.

In december heeft de Raad van Toezicht haar jaarlijkse evaluatie uitgevoerd onder externe begeleiding. Ter voorbereiding is hiervoor input opgehaald bij de leden van de Raad van Bestuur en bij een afvaardiging van verschillende gremia. Ook heeft de externe begeleider ter voorbereiding met elk van de leden van de Raad van Toezicht afzonderlijk gesproken. De evaluatie heeft geleid tot een beperkt aantal voorgenomen verbeteringen in de werkwijze en het programma van de Raad.

Commissies

De Raad van Toezicht heeft commissies ingesteld. Onder volledige verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht bereiden zij de besluitvorming van de Raad van Toezicht voor en brengen zij advies uit aan de Raad van Toezicht.

De Raad van Toezicht kent drie commissies:

- Commissie Kwaliteit en Veiligheid

Deze commissie, waarin mevrouw Tromp, mevrouw, Kastelein en mevrouw Borghouts zitting nemen, adviseert de Raad van Bestuur en Raad van Toezicht bij de behandeling van ontwikkelingen op het gebied van kwaliteit en veiligheid. De commissie fungeert als klankbord voor de Raad van Bestuur en bereidt namens de Raad van Toezicht bespreking voor van relevante kwaliteitsaspecten. Deze commissie heeft in 2023 vier keer vergaderd.

- Audit- en vastgoedcommissie

De Audit- en vastgoedcommissie, waarin de heer Voetelink en de heer Pekdemir zitting nemen, behartigt het toezicht op de financiële continuïteit. De commissie adviseert de Raad van Toezicht bij de goedkeuring van de jaarlijkse begroting en jaarrekening en belangrijke kapitaalinvesteringen. De commissie adviseert de Raad van Bestuur over o.a. interne risicobeheersings- en controlesystemen, investerings- en financieringsbeleid en beleid met betrekking tot fiscale aangelegenheden. In 2023 heeft de Audit- en vastgoedcommissie zeven keer vergaderd.

- Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie, bestaand uit de heer Voetelink en mevrouw Kastelein, adviseert de Raad van Toezicht bij het selectieproces en remuneratie van leden van de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur. Jaarlijks voert de commissie een evaluatiegesprek met de leden van de Raad van Bestuur en rapporteert daarover aan de Raad van Toezicht. Verder doet zij voorstellen aan de Raad van Toezicht betreffende de klasse-indeling WNT (Wet Normering Topinkomens) en het te voeren bezoldigingsbeleid voor het bestuur en toezicht. De commissie heeft in 2023 twee keer vergaderd.

2. Bestuursverslag

Voorwoord Raad van Bestuur

Het afgelopen jaar was het eerste jaar waarin het coronavirus een geringe rol in de zorg speelde. Om het weer een normaal jaar te noemen is echter niet juist. Het coronavirus heeft ons leven en onze samenleving voorgoed veranderd. En dat geldt zeker ook voor de zorg. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de impact van long covid, wat onze visie op potentiële nieuwe besmettelijke agentia zoals de vogelgriep beïnvloedt.

Het illustreert ook de noodzakelijke wendbaarheid van het ETZ, waarbij het een groot compliment aan onze medewerkers is dat zij, ondanks de veranderingen in de samenleving en in hun werk, de patiënten van het ETZ met deskundigheid, toewijding en betrokkenheid helpen. Daarmee geven zij vorm en inhoud aan de maatschappelijke betekenis van ons ziekenhuis.

De zorg kent onverminderd als belangrijkste opgave het houden van evenwicht tussen zorgvraag en zorgaanbod. Dit was en is toenemend lastig vanwege de demografische ontwikkelingen en het tekort aan medewerkers. Ook voor het ETZ blijft dit een zware opgave waarbij wij in 2023 vast hebben gehouden aan ons beleid voor duurzame zorg. Dit beleid is ook prominent onderdeel van het meerjaren beleidsplan 'Hart en Lef' zoals dat het afgelopen jaar is voltooid en geleidelijk wordt geïmplementeerd. Met daarin veel aandacht voor een organisch totstandkoming van een transitie waarbij er sprake is van gelijkgerichtheid, een lerende beweging en ruimte voor de praktijk. Deze vastberadenheid tot transitie en bijkomend geloof in vooruitgang neemt niet weg dat wij aankijken tegen een lastige een taaie opgave voor de komende jaren.

De beleidsmatige veranderingen komen ook voort uit het Integraal Zorg Akkoord waarin het ETZ zich goed kan vinden. In lijn daarmee past de nauwere samenwerking die in 2023 verder gestalte kreeg met

keten- en regiopartners zoals binnen het Zorgnetwerk Midden Brabant en het ROAZ. Ook het voornemen tot verdergaande integratie van de regionale laboratoria, past daarbij.

In het afgelopen jaar is ook hard verder gewerkt aan de realisatie van de nieuwbouw van het ETZ. Niet alleen op het terrein van het ETZ Elisabeth maar ook op het terrein van ETZ Waalwijk. In de komende jaren gaat dat volle kracht verder. Dit geeft ook een sterke impuls aan de vergroening van ons ziekenhuis. Niet anders dan hoogstnoodzakelijk als we kijken naar de 7% van alle CO2 uitstoot waarvoor de zorg verantwoordelijk is.

Het jaar 2023 was ook het jaar waarin de Coöperatie Medisch Specialisten Midden-Brabant is opgericht door het samengaan van het Coöperatief Medisch Specialistisch Bedrijf Midden-Brabant U.A., de Verenigde Medische Staf Midden-Brabant (VMS M-B), de Vereniging Medisch Specialisten in Dienstverband Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (VMSD) en het Tandheelkundig Specialistisch Bedrijf (TSB). Een positieve ontwikkeling die bijdraagt aan gelijkgerichtheid binnen het ETZ.

Al met al is er in het afgelopen jaar verder gebouwd aan de toekomst van het ETZ. Dat we daar ook in slagen blijkt uit de vele positieve externe visitaties en accreditaties zoals de ziekenhuisbrede accreditaties van Qualicor en STZ.

Daarmee is het jaar 2023 passend en bijdragend aan de meerjaren-koers van het ETZ die wij in het komende jaar graag voortzetten.

Het ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis) is een topklinisch opleidingsziekenhuis en traumacentrum. Met drie locaties in Tilburg en Waalwijk is ETZ het ziekenhuis voor de regio Midden-Brabant en (ver) daarbuiten.

Buitengewoon

Het ETZ heeft vier belangrijke kernwaarden:

Passie: onze medewerkers zijn gedreven.

Flexibiliteit: we durven buiten de gebaande paden te treden en mee te denken met de patiënt.

Open: we hebben een open houding, oog voor de (persoonlijke situatie van de) patiënt.

Presteren: we steken boven het gemiddelde uit.

ETZ wordt samengevat in het woord 'Buitengewoon'. We leveren buitengewone zorg en houden rekening met wat de patiënt wil, kan en belangrijk vindt. Welke mogelijkheden zijn er en welke daarvan passen het best bij deze patiënt en welke niet. Dat betekent dus dat niet iedereen met dezelfde aandoening ook hetzelfde behandelplan nodig heeft. De patiënt heeft daarin ook zelf een belangrijke stem. Samen beslissen is de norm, zonder daarbij te vervallen in 'u vraagt wij draaien'. Buitengewoon staat ook voor de ambitie om meer dan gewoon te willen zijn. Durven buiten het gewone om te denken. En wat je doet, ook goed doen.

Meerjarenbeleidsplan

In 2023 is het meerjarenbeleidsplan 'Hart en Lef' tot stand gekomen. Daarin is de volgende missie geformuleerd; Het ETZ biedt in 2030 passende specialistische zorg voor alle inwoners van (Midden-)Brabant. Het beseft dat daarvoor niet meer mensen beschikbaar zijn dan nu, werkt vanuit een inclusieve en lerende cultuur en haalt de doelen van de Green Deal. Zo werkt het ETZ op een mensgerichte wijze samen aan houdbare en duurzame zorg.

Deze missie vraagt om een transitie, een nieuwe manier van denken en werken. Hierbij zijn gelijkgerichtheid, een lerende beweging waarbij we samen doen, reflecteren en leren, en ruimte voor de praktijk belangrijke kenmerken.

Innovatie in de zorg

Het ETZ is een topklinisch opleidingsziekenhuis met een aantal bovenregionale functies. We doen onderzoek en leiden zorgprofessionals op. Hierbij werken we samen met 27 andere grote Nederlandse opleidingsziekenhuizen - binnen de vereniging Samenwerkende Topklinische opleidingsziekenhuizen - aan hooggespecialiseerde medische zorg. Zo leveren we met elkaar een essentiële bijdrage aan innovatie in de zorg. Daarnaast is het ETZ één van de elf regionale traumacentra van ons land.

Naast zorg en opleiding is wetenschap een derde belangrijke taak van het ETZ.

2.1.1 Structuur van de organisatie

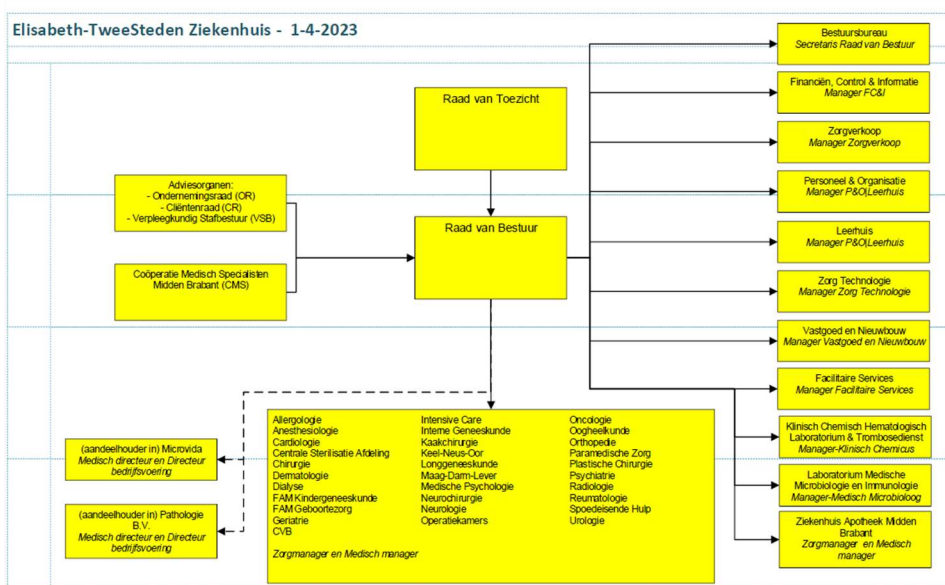
De stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (ETZ) wordt bestuurd volgens het Raad van Bestuur/ Raad van Toezicht-model.

De Raad van Bestuur is statutair en integraal eindverantwoordelijk voor de besturing van de organisatie.

De Raad van Toezicht is het toezichthoudende orgaan van de stichting en houdt conform de statuten en reglementen toezicht op de manier waarop de Raad van Bestuur de organisatie bestuurt. De Raad van Toezicht staat de Raad van Bestuur terzijde met advies.

Het ETZ voldoet aan de eisen van transparantie en inrichting van de bedrijfsvoering, zoals vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit Wet toetreding zorgaanbieders (WTZa) en de Governancecode Zorg. De Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht respecteren de Governancecode en passen deze toe in de dagelijkse praktijk.

De werkwijze en bevoegdheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht staan in de statuten van ons ziekenhuis en in het reglement Raad van Bestuur en reglement Raad van Toezicht. Deze worden uitgevoerd in lijn met de bepalingen uit de Governancecode. Hierin staat ook de positie van de Raad van Bestuur en de samenwerking met de medezeggenschapsorganen beschreven.

Voor een toelichting op belangen en andere vennootschappen verwijzen we naar hoofdstuk 3 Jaarrekening.

2.1.2 Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur verricht zijn werkzaamheden conform de statuten van het ETZ en het reglement voor de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur vergadert wekelijks voltallig.

Portefeuilles

Elke bestuurder stuurt rechtstreeks een deel van het management aan. De portefeuille van ieder bestuurslid bestaat uit zorgeenheden en ondersteunende diensten en daarnaast enkel specifieke thema's en aandachtsgebieden.

Leden

De Raad van Bestuur bestond tot 15 september 2023 uit drie leden: de heren prof. dr. H.J.J.M. Berden (voorzitter) en G.H.A.M. Van Berlo en mevrouw dr. A.I.M.C. Wydoort. De overige maanden van 2023 bestond de Raad van Bestuur (tijdelijk) uit twee leden; de heer Berden en de heer Van Berlo.

Beloning, beoordeling en (neven)functies

De Raad van Toezicht heeft de beloning voor de bestuurders vastgesteld conform de Wet normering topinkomens (WNT). Conform de Governancecode Zorg maken we de hoogte en structuur van de bezoldiging openbaar in de jaarverantwoording. Zie bijlage voor een overzicht van de (neven)functies.

2.1.3 Coöperatie Medisch Specialististen Midden-Brabant

Het jaar 2023 was een bijzonder jaar, aangezien de Coöperatie Medisch Specialististen Midden-Brabant per 1 januari 2023 is opgericht door het samengaan van het Coöperatief Medisch Specialistisch Bedrijf Midden-Brabant U.A., de Verenigde Medische Staf Midden-Brabant (VMS M-B), de Vereniging Medisch Specialististen in Dienstverband Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (VMSD) en het Tandheelkundig Specialistisch Bedrijf (TSB). In de nieuwe CMS M-B zijn de organen geïntegreerd die gaan over de inhoud, kwaliteit & veiligheid van de medisch specialistische zorg en de bedrijfsvoering en de arbeidsvoorwaarden. Het Bestuur kijkt positief terug op de integratie en deze gezamenlijke

aanpak. Het Bestuur bedankt iedereen die hier een bijdrage aan heeft geleverd en het in ons gestelde vertrouwen.

Een sterke en eensgezinde Medische Staf is van groot belang, gezien de uitdagingen die voor ons liggen. Om er enkele te noemen: de structurele en oplopende personeelstekorten, dubbele vergrijzing, eisende patiënten en families, een uitdagende opdracht van zorgverzekeraars en overheid (dat “het met minder moet”) en duurzaamheid. Dit alles in een tijd waarin de politieke koers van Nederland onzeker is en de wereld wordt gedomineerd door onrust en geweld.

We moeten afwachten of een volgend kabinet de ingeslagen koers doorzet. Men is van mening dat we weinig andere keuzes hebben dan deze weg door te zetten om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Het ETZ loopt hierin voorop en dit is recentelijk nog eens onderstreept door een rondetafelconferentie met de demissionair minister van VWS, de Directeur-Generaal en afvaardigingen van grote zorgverzekeraars. Zij kwamen luisteren naar hoe we omgaan met passende zorg, maar vooral ook ophalen waar wij als professionals tegenaan lopen.

Het systeem zit nog steeds vol prikkels die met gemak de ingeslagen weg kunnen frustreren. Dit wordt zowel vanuit de zorgverzekeraars als vanuit het ministerie herkend en onderkend. We hebben in gezamenlijkheid onderwerpen besproken die vijf jaar geleden nog onbespreekbaar waren. Dat is een goede zaak.

Voor de Coöperatie waren er in 2023 diverse belangrijke thema's, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), Duurzame Zorg, nieuwbouw, Qualicor- en STZ-visitatie, uitvraag nevenactiviteiten en -inkomsten medisch specialisten, missie en visie CMS M-B en de Beleidsthema's CMS M-B 2023-2025.

In deze turbulente en politiek onzekere tijd hebben we er alle vertrouwen in dat wij, vanuit het ETZ en als medisch specialisten, een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de transitie in de zorg die noodzakelijk is om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden.

2.1.4 Verpleegkundig Stafbestuur

Het afgelopen jaar heeft het Verpleegkundig Stafbestuur (VSB) ingezet op professionalisering en het vergroten van zeggenschap van verpleegkundigen binnen de organisatie. Het opzetten en begeleiden van het project ‘Verpleegkundige Impact in de Praktijk (VIP)’ was hier een mooi voorbeeld van. Door professionals ‘in the lead’ te zetten in een verbetering in de praktijk, proberen we de zorgtransformatie te stimuleren vanuit de dagelijkse praktijk.

Terugblik Verpleegkundig Stafbestuur: vergroten van verpleegkundige zeggenschap

Het jaar 2023 was voor de verpleegkundige beroepsgroep, en daarmee voor het VSB, een jaar waarin zeggenschap centraal stond. Aansluitend op de landelijke ontwikkelingen, zoals het Landelijk Actieplan Zeggenschap en het vaststellen van de wet Zeggenschap, heeft het VSB het project Verpleegkundige Impact in de Praktijk (VIP) geïnitieerd. In dit project hebben twintig projectideeën van verpleegkundigen ondersteuning gekregen in de vorm van coaching en facilitering, om kwaliteitsverbetertrajecten te leiden die direct een impact hebben op de eigen dagelijkse praktijk.

Naast verandering in de directe zorgprocessen, was dit project ook aanleiding om de ervaren zeggenschap onder verpleegkundigen in kaart te brengen. Via de landelijke ‘monitor zeggenschap’ zijn verpleegkundigen bevraagd op verschillende facetten van zeggenschap. Op deze manier heeft het VSB inzicht verkregen over de aanwezige kansen om de zeggenschap onder de verpleegkundige beroepsgroep te versterken. De uitkomsten van deze monitor zijn, gezien de huidige zorgtransitie, een rode draad in de activiteiten van het VSB in 2024. Het VSB heeft het afgelopen jaar gewerkt aan de

interne professionalisatieslag. Nadat in 2022 de transitie van VAR (Verpleegkundige Adviesraad) naar VSB (Verpleegkundig Stafbestuur) is gerealiseerd, zagen we in 2023 een wisseling van een aantal leden, waaronder ook het voltallige dagelijks bestuur. Met de aanstelling van de nieuwe leden, hebben we geprobeerd een diverse afspiegeling te realiseren van de organisatie.

2.1.5 Cliëntenraad

Het is belangrijk dat cliënten kunnen meepraten en meedenken over wat er in de organisatie gebeurt. De Cliëntenraad van het ETZ behartigt het algemene cliëntenbelang. De raad adviseert gevraagd en ongevraagd de Raad van Bestuur, binnen de grenzen van de aan de Cliëntenraad wettelijk toegekende bevoegdheden.

Terugblik Cliëntenraad

De Cliëntenraad heeft zich gericht op de bredere thema's binnen het ziekenhuis. In het voorjaar van 2023 hebben we opnieuw de focus besproken. Dit heeft geresulteerd in zeven focusthema's:

1. Kwaliteit & Veiligheid
2. Persoonsgerichte Zorg
3. Digitale Zorg
4. Nieuwbouw
5. Zorg voor de oudere (kwetsbare) mens
6. Zichtbaarheid CR ETZ | Communicatie | Vrijwilligers
7. Beleidsplan ETZ 2030

Daarnaast heeft de Cliëntenraad met de Raad van Bestuur en het Bestuur CMS M-B veelvuldig gesproken over de toekomst van de zorg en de zorgcrisis zoals die zich momenteel voordoet. Ook spraken we regelmatig met relevante gremia en personen, zoals vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht, het Verpleegkundig Stafbestuur, zorgadviseurs en (beleids)medewerkers. De bereidheid tot samenwerking is groot.

Wij realiseren ons dat de druk op de zorg gaat toenemen. In alle lagen van de organisatie wordt veel gevraagd van medewerkers. Tegelijkertijd vragen we ook aan de patiënten om kritisch om te gaan met de hulpvraag. De Cliëntenraad wil vanuit het perspectief van de patiënt graag een positieve en kritische bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de organisatie.

2.1.6 Ondernemersraad

Moderne medezeggenschap

In 2023 heeft de Ondernemingsraad (OR) weer een aantal stappen gezet om toe te werken naar moderne medezeggenschap. Het dagelijks bestuur van de OR heeft hiervoor in 2023 scholing gehad, die we in 2024 met de hele OR willen gaan voortzetten. De intranetpagina van de OR is grondig aangepast zodat deze alvast een moderner jasje heeft.

Adviesaanvragen en Instemmingsverzoeken

Er zijn weer veel organisatiewijzigingen voorgelegd aan de OR, waarbij de reorganisatie van de afdelingen HR en Leerhuis de grootste en meest ingrijpende was. En uiteraard het afscheid van bestuurder Anita Wydoodt en de keuze voor een nieuw lid van de Raad van Bestuur, waarin de OR ook een belangrijke rol had.

Een aantal advies- of instemmingsaanvragen kregen speciale aandacht, waaronder het proces rondom de functiewijziging van afdelingsassistenten/zorgassistenten. Dit had en heeft nogal wat impact op de betrokken medewerkers. De OR heeft dit nauwgezet gevolgd en waar nodig en binnen onze mogelijkheden bijgestuurd. Ook zijn er een aantal samenwerkingsverbanden in de onderzoekende fase of soms al iets verder, waarbij de OR een rol heeft, zoals de samenwerking op het gebied van medische diagnostiek en het Bernard Verbeeten Instituut (BVI).

Tevens heeft een initiatiefvoorstel van de OR tot nieuw beleid geresulteerd. Dit beleid is gericht op zwangere medewerkers en beroepsgebonden gezondheidsrisico's (ontstaan vanuit de Covid-crisis). Een ander initiatiefvoorstel m.b.t. de vakantieplanning is bijna afgerond tot nieuw beleid.

De OR wordt steeds meer voorafgaande aan advies of instemmingen betrokken bij de totstandkoming van vraagstukken. Hierdoor kunnen advies en instemming sneller worden afgehandeld. Het beleidsplan 2030 is ook vooraf door de OR gezien en aangevuld.

Missie/visie

Onze OR groeit verder, de leden worden steeds professioneler en binnen het ETZ weet men ons steeds beter te vinden. Wij zijn er voor alle medewerkers, daarbij steeds zorgvuldige afwegend: wat is goed voor de medewerkers en wat is goed voor de organisatie?

Die continue afweging is onze missie: Balans in Belangen.

2.2 Het ETZ in cijfers

Hieronder enkele kengetallen over het jaar 2023 (afgezet tegen de drie voorgaande jaren):

	2020	2021	2022	2023
Klinische bedden	624	599	579	576
IC-bedden	42	36	26	26
CCU-bedden	8	12	12	12
Dagbehandelingsbedden	123	145	111	113
SEH-bezoeken	42.000	45.000	48.000	45.000
Ziekenhuis opnames	32.000	32.000	34.000	33.000
Klinische Corona opnames	1.420	1.460		
- waarvan IC Corona opnames	311	319		
Afspraken met specialist	509.000	547.000	541.000	536.000
Afspraken met specialist digitaal	121.000	134.000	113.000	104.000
Omzet	587M	606M	654M	653M
Medisch staf aantal	388	394	400	406
- waarvan Medisch specialisten	315	321	326	339
Medewerkers*	5.218	5.174	5.282	

				5.191
- waarvan mannen	979	947	943	915
- waarvan vrouwen	4.239	4.227	4.338	4.275
- waarvan X			1	1
Artsen in opleiding*	118	117	127	121
Verpleegkundigen*	1.540	1.526	1.479	1.435
Verpleegkundig specialisten*	50	50	49	45
Physician assistants*	45	47	48	48
Vrijwilligers	265	210	209	212
Aantal specialismen	30	30	30	30
- waarvan poort specialismen	19	19	19	19
- waarvan specialismen met bovenregionale functie	2	2	2	2
Ziekteverzuim	5,17%	5,46%	5,80%	5,40%

* aantal medewerkers o.b.v. gewogen aantal unieke medewerkers om geen dubbeltellingen te krijgen bij in- en uitstroom.

2.3 Wetenschappelijk onderzoek

Het initiëren en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek zit in de genen van het ETZ, net zoals elkaar stimuleren om hieraan bij te dragen. Maar we kunnen niet alles doen. Het is belangrijk om focus aan te brengen in wetenschappelijk onderzoek. We hebben daarom twee speerpunten in de vorm van onderzoekslijnen vastgesteld:

- Medisch inhoudelijk onderzoek; onderzoeken die sterk verweven zijn met medische domeinen waar het ETZ-focus op heeft, zoals neurochirurgie en traumatologie.
- Multidisciplinair onderzoek op thema's die relevant zijn voor ziekenhuiszorg in de toekomst: onderzoeken naar de samenhang tussen mens (patiënt én medewerker), techniek en zorgproces.

We laten ons leiden door maatschappelijke ontwikkelingen en de vitaliteit van medewerkers, om zo te innoveren en optimaliseren. We kijken naar de impact van behandelingen, technische mogelijkheden en de ervaringen hierbij van patiënten en medewerkers. Binnen het ETZ wordt wetenschappelijk onderzoek gedaan door artsen, verpleegkundigen en paramedici binnen vrijwel alle medische specialismen. We hebben hiervoor nauwe banden met diverse onderwijsinstellingen en kennisinstellingen met een aantal leerstoelen. Met onze hoogleraren beschikken we over een belangrijke brugfunctie tussen het ziekenhuis en de Brabantse universiteiten. Naast onderzoek op het gebied van traumatologie en neurochirurgie is er inmiddels een langjarige onderzoekssamenwerking met Tilburg University: het We Care programma. Binnen We Care staan drie thema's centraal, gebaseerd op gezamenlijke speerpunten:

- Shared decision making/patient empowerment;
- Artificial intelligence/data science;
- E-health.

Bij de onderzoeken zijn ETZ-zorgprofessionals en onderzoekers van Tilburg University betrokken die samen het onderzoek uitvoeren.

Ook wetenschappelijke vraagstellingen uit het verpleegkundig domein hebben meer prioriteit, onder andere door het Lectoraat 'Continue professionele ontwikkeling van verpleegkundigen' en de samenwerking in het RENurse consortium. Dit is een samenwerkingsverband van 14 STZ-ziekenhuizen en opgericht om via verpleegkundig wetenschappelijk onderzoek de kwaliteit en veiligheid van patiëntenzorg in het ziekenhuis te verbeteren. Ook stimuleren we verpleegkundigen om de masteropleiding Verplegingswetenschappen te volgen, als onderdeel van het programma Verpleegkundige Beroepsontwikkeling 2019-2023.

Wetenschap heeft al veel opgeleverd. Zowel in de vorm van werkplezier als innovatie. Wetenschap komt ten goede aan het duurzaam, houdbaar en mensgericht maken van de zorg. Door nieuwe kennis kunnen we de zorg beter en efficiënter maken en de juiste dingen doen, wat bijdraagt aan het toegankelijk houden van zorg. Het is belangrijk om nu te investeren in onderzoek, om daar in de toekomst de vruchten van te plukken en zorgprocessen te optimaliseren.

Wetenschapscommissie

De Wetenschapscommissie van het ETZ is verantwoordelijk voor het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek. Dit doet de commissie door verschillende lopende projecten en programma's op elkaar af te stemmen en nieuwe ideeën te stimuleren. Op specifieke overkoepelende wetenschappelijke thema's creëert de Wetenschapscommissie werkgroepen ter verdieping en verdere strategische uitwerking. De Wetenschapscommissie wordt voorgezeten door de decaan Wetenschap en gecoördineerd door de Wetenschapscoördinator vanuit het Leerhuis.

Wetenschapsbureau

Het Wetenschapsbureau is onderdeel van het Leerhuis en faciliteert de uitvoering van het wetenschapsbeleid en borgt de onderzoekskwaliteit.

2.4 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

2.4.1 Duurzame zorg

Binnen Duurzame Zorg werken we aan toegankelijke, houdbare en betaalbare zorg in een continu veranderende omgeving. Dit doen we door te werken aan vijf concrete thema's: Passende Zorg, Transmurale Zorg, Integraal Capaciteitsmanagement, Digitale Transformatie en Focus op Rendement

Digitale Transformatie

In 2023 hebben we in ons ziekenhuis de digitale transformatie aanzienlijk versneld. Het ETZ ziet het gebruik van digitale middelen als een cruciale strategie om de groeiende zorgvraag het hoofd te bieden. Door meer digitale zorg worden meer taken en verantwoordelijkheden, waar het kan, bij de patiënt of het EPD gelegd, wat resulteert in een afname van (administratieve) taken binnen ons ziekenhuis.

Passende zorg

Het programma passende zorg ondersteunt in het toegankelijk en betaalbaar houden van kwalitatief goede (ziekenhuis)zorg. Immers, om de groeiende zorgvraag het hoofd te bieden is het van belang onze beschikbare zorgprofessionals en middelen zo passend mogelijk in te zetten. Het programma passende zorg ondersteunt in een andere organisatie van zorg om dit te realiseren. Decentrale initiatieven tot (meer) passende zorg worden gestimuleerd, wat de afgelopen jaren heeft geresulteerd in meer dan 200 ontplooide initiatieven. Daarnaast voeren we ziekenhuisbrede passende zorg projecten uit. Zo zijn er in 2023 verschillende behandelingen waar patiënten voorheen meerdaags voor werden opgenomen succesvol verplaatst naar dagbehandeling. Tevens is in 2023 ingezet op gezamenlijke besluitvorming tussen zorgverlener en patiënt en advance care planning. In samenwerking met onze marktleider zorgverzekeraars VGZ en CZ vond ook in 2023 doorlopende afstemming plaats over het delen en implementeren van goud practices op het gebied van passende zorg. Passende zorg draagt hiermee bij aan de ziekenhuisbrede doelstellingen tot reductie van het aantal klinische bedden en totaal aantal consulten.

Transmurale zorg

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) speelt in 2023 een belangrijke rol in onze transmurale samenwerking. Op basis van het Regiobeeld Midden-Brabant hebben het ETZ en andere regionale zorgorganisaties, gemeenten Hart van Brabant en zorgverzekeraars prioriteiten vastgesteld voor een gezamenlijke aanpak van de stijgende zorgvraag in combinatie met het personeelstekort. Deze prioriteiten sluiten aan bij de transmurale activiteiten waar het ETZ zich in 2023 op heeft gericht, zoals ziekenhuis verplaatste zorg, doorstroom van kwetsbare ouderen op de SEH en samenwerkingsafspraken met de huisartsen.

Capaciteitsmanagement

Het nieuwe formatiemodel voor de klinieken is opgeleverd. Dit sluit aan bij het huidige beddenplan, waarin structurele beddensluitingen en langere weekendsluitingen zijn opgenomen. Daarnaast biedt dit formatiemodel de ruimte om leerlingen, conform CAO, volledig boventallig in te zetten. De afstemming tussen de personele capaciteit en de verwachte vraag in bedden en operatiekamers, vindt steeds intensiever plaats. Eventuele knelpunten worden hierdoor sneller ondervangen. In 2023 zijn slechts enkele operaties afgezegd door beddenkrapte op de IC. In 2024 worden de eerste stappen gezet in een verdere reductie van bedden (van 473 naar 433), die mede van belang is voor de situatie in de nieuwbouw (na 2026).

In 2023 is de scope van integraal capaciteitsmanagement verbreed met ondersteuning op de poliklinieken, waarbij aanbod wordt gematcht met de vraag(verwachting) en handvaten worden ontwikkeld voor de juiste planning. De ambitie is om uiterlijk eind 2026 alle poliklinieken te hebben voorzien van een verbetertraject op maat dat toekomstbestendig is en waarbij veel aandacht is voor het opleiden van de poliklinieken om zelfstandig te kunnen sturen. Ook binnen de poliklinieken wordt, als onderdeel van Polikliniek van de Toekomst, een bijdrage geleverd aan een formatiemodel, wat gevoelig moet zijn voor de ontwikkelingen die uit het project voortkomen.

2.4.2 Groen Ziekenhuis

De zorgsector is verantwoordelijk voor ongeveer 7% van de nationale CO₂-uitstoot. Het ETZ beseft dat we duurzamer kunnen werken en onze impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat moeten verkleinen. We streven daarom de doelstellingen van de Green Deal 3.0 na en integreren duurzaamheid in een breed scala aan activiteiten binnen de organisatie.

In het najaar van 2023 ondertekende de Raad van Bestuur de Green Deal 3.0. In de Green Deal staat waar we in de periode 2023 tot en met 2026 aan werken om de verduurzaming van de zorg te versnellen.

Het ETZ Groen Ziekenhuisbeleid 2023-2030 richt zich op de volgende pijlers:

- Gezondheidswelzijn bevorderen (P1)
- Circulaire bedrijfsvoering vergroten (P2)
- Op weg naar klimaatneutrale zorg (P3)
- Bescherming en verbetering van het leefmilieu (P4)
- Kennisontwikkeling en bewustwording creëren (P5)

Dat het ETZ duurzaamheid belangrijk vindt, uit zich ook in concrete certificeringsdoelen. Het ETZ heeft als doel het behalen van het Milieuthermometer Zorg (MTZ) certificaat Zilver in 2024 en ambieert het Gouden certificaat voor het jaar 2030. De MTZ biedt handvatten voor het verduurzamen van de lopende bedrijfsvoering. In de MTZ komen onder andere de thema's energie, water, gevaarlijke stoffen, afvalbeheer, mobiliteit en voeding aan bod.

Hieronder lichten we de pijlers 'Circulaire bedrijfsvoering vergroten' en 'Op weg naar klimaatneutrale zorg' toe, aangezien hier concrete reductiedoelstellingen ten aanzien van afval (P2) en CO₂-uitstoot (P3) aan zijn gekoppeld.

2.4.3 Circulaire bedrijfsvoering vergroten

In lijn met de Green Deal 3.0 verminderen we het primaire grondstoffengebruik met 50% tegen 2030, met als doel maximaal circulaire zorg tegen 2050. Dit vraagt om een verschuiving naar een gesloten kringloopsysteem; waarbij de focus ligt op het verminderen van afval, het maximaliseren van hergebruik en het behouden van waarde in de gehele levenscyclus van producten en materialen.

In het hele ziekenhuis groeit de bewustwording dat we circulair moeten werken. Binnen ETZ zijn in 2023 diverse Green Teams opgericht, zoals de Groene OK, Groene IC, Groene SEH en Groene Radiologie. Deze teams zetten zich in voor het verminderen van afval en gebruiken de R-ladder van circulariteit als leidraad, waarbij elke stap omhoog op de ladder gelijk staat aan minder gebruik van waardevolle grondstoffen. Het aantal Green Teams wordt uitgebreid om de inzet voor duurzaamheid binnen ETZ te versterken.

Er is ook een Ziekenhuisbreed Green Team opgericht, met onder andere zorgprofessionals en vertegenwoordigers van de afdeling Infectiepreventie, Inkoop, Logistiek, dat verantwoordelijk is voor het coördineren van groene initiatieven. Het team zal niet alleen richtlijnen en kaders bieden, maar zal ook fungeren als het centrale aanspreekpunt voor het indienen en beoordelen van groene initiatieven.

2.4.4 Op weg naar klimaatneutrale zorg

We zijn op weg naar klimaatneutrale zorg. We lichten hieronder drie thema's toe:

Portefeuilleroutekaart duurzaam vastgoed

Binnen onze vastgoedstrategie focussen we ons op het verminderen van het energieverbruik, met name door de reductie van het gasverbruik, dat de grootste bron van directe CO₂-uitstoot vormt. Het ETZ heeft de taak om zijn directe CO₂-uitstoot (uit de schoorsteen) tegen 2030 met ten minste 55% te verminderen ten opzichte van 2010, in lijn met de doelstellingen van het Klimaatverdrag van Parijs.

Bovendien streven we ernaar om tegen 2050 volledig CO₂-neutraal te zijn, waarbij geen directe CO₂-uitstoot meer wordt geproduceerd. De Portefeuilleroutekaart Duurzaam Vastgoed van het ETZ geeft niet alleen inzicht in de reeds behaalde resultaten, maar fungeert ook als leidraad om de transitie naar CO₂-arm vastgoed voort te zetten.

Bestaande gebouwen

De overgang naar duurzame energie in de bestaande gebouwen vereist een strategische aanpak vanwege complexe uitdagingen. Het gasverbruik moet fors verminderd worden, maar rechtstreeks overschakelen van gas naar elektrisch is niet gewenst.

Dit zou leiden tot aanzienlijk hogere energiekosten en een overbelasting van ons elektriciteitsnetwerk, waardoor de voortgang van de nieuwbouw wordt belemmerd. De afdeling Techniek en Onderhoud werkt actief aan energiebesparende maatregelen op verschillende vlakken, zoals verlichting, ICT, koeling, verwarming, ventilatie en transportpompen. Deze maatregelen zijn gericht op het verminderen van de energievraag en het verlagen van de kosten. De genomen maatregelen hebben al geleid tot mooie resultaten: in 2023 bereikten we op alle ETZ-locaties het laagste niveau van elektriciteitsverbruik in 15 jaar tijd, en ook het gas- en stadswarmteverbruik bij TweeSteden en Waalwijk was op het laagste punt in 15 jaar.

Nieuwbouw

De komende decennia gaat er veel veranderen op het terrein van het ETZ. Vanaf 2026 wordt locatie Elisabeth geleidelijk vernieuwd, met als langetermijnvisie de realisatie van een volledig nieuw ziekenhuis tegen 2050. De nieuwbouwplannen zijn nauw verbonden met onze toewijding aan duurzaamheid. Naast het gebruik van warmte- en koudeopslag in de bodem en het opwekken van energie met zonnepanelen, kijken we ook kritisch naar de embedded-CO₂ van bouwmaterialen. Bovendien wordt in de komende jaren op locatie Waalwijk een vooruitstrevend gasloos gezondheidscentrum gerealiseerd, waarvan ETZ een deel van ongeveer 2000 m² zal gaan huren.

2.4.5 Gefaseerd bouwen aan de toekomst

De komende jaren bouwt het ETZ gefaseerd aan een nieuw ziekenhuis bij locatie ETZ Elisabeth.

In 2023 is het voorlopig ontwerp van het acuut centrum en de eerste torenkliniek (fase 1) verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp. Samen met de gebruikersgroepen is het ontwerp van de nieuwbouw besproken en zijn gezamenlijk afspraken gemaakt. Op basis van dit definitieve ontwerp is een aanbesteding uitgeschreven en aan de markt voorgelegd. Vervolgens is een zorgvuldige procedure gestart om een uitvoeringsconsortium te selecteren. Tegelijkertijd is begonnen met het optimaliseren van werkprocessen op het gebied van zorg, facilitair en ICT, in nauwe samenwerking met de gebruikersgroepen. Daarnaast is verdere invulling gegeven aan het stedenbouwkundig plan dat in samenwerking met de partners op de zorgcampus is ontwikkeld. In 2024 zal het Onderwijscentrum Leijpark een nieuwe locatie bouwen aan de voorzijde van ETZ Elisabeth.

In 2024 ligt de focus op het ontwikkelen van het technisch ontwerp van de nieuwbouw en het bouwrijp maken van het bouwterrein. Naar verwachting gaat de eerste spade in de tweede helft van 2024 de grond in. Duurzaam bouwen is een belangrijke prioriteit. Het ETZ kiest tijdens de nieuwbouw voor duurzame technologieën die het energiegebruik in het gebouw beperken.

Locatie ETZ TweeSteden

Tot aan de opening van het acuut centrum en de eerste torenkliniek bij locatie ETZ Elisabeth, blijft de situatie op locatie ETZ TweeSteden gelijk. Daarna verhuist de Eerste Hart Hulp (EHH), Corony Care Unit (CCU), de Hartkatheterisatiekamers (HCK) en de kliniek naar ETZ Elisabeth. In 2024 wordt gestart met

een vastgoedvisie voor locatie ETZ TweeSteden, passend bij het zorgprofiel dat voor deze locatie is opgesteld. Hierbij wordt onder andere de samenwerking gezocht met Instituut Verbeeten, de RAV en de gemeente Tilburg.

Locatie ETZ Waalwijk

Het huidige terrein van het ETZ in Waalwijk is gekocht door projectontwikkelaar PPO. Op dit terrein wordt een nieuw gezondheidscentrum gebouwd waar het ETZ, Mijzo en PrimaCura na oplevering intrek in nemen. Het ETZ zal hierin voorzien in poliklinische zorg en ingrepen en dialysezorg. De bereikbaarheid van zorg dichtbij huis is én blijft belangrijk. Dit sluit aan bij de zorgvisie van het ETZ: 'Dichtbij wat kan, centraal wat moet'.

2.4.6 Behoud en vitaliteit van medewerkers

De tekorten op de arbeidsmarkt en dus ook in de zorg, worden de komende jaren alleen maar groter. Het ETZ heeft ingezet op een wendbare (flexibele) en voor medewerkers aantrekkelijke ziekenhuisorganisatie. In het programma Modern Werkgeverschap geeft ETZ dit vorm in 4 strategische HR opgaven:

- Diversiteit en inclusie
- De gezonde organisatie: ETZ FIT
- Vakmanschap opleiden en ontwikkelen
- Binden, boeien en behoud

Omdat de tekorten op de arbeidsmarkt in de zorg groot zijn, is samenwerking in de regio belangrijk voor het ETZ. Omdat we zoveel mogelijk mensen willen opleiden en behouden voor de zorg, hebben we o.a. het Loopbaankruispunt ingericht. Dit is een campagne op initiatief van de Zorgacademie Midden-Brabant. Met 9 andere ziekenhuizen in de provincie werken we samen in de zogenaamde FZO-regio. Hier hebben we een gezamenlijke wervingscampagne ingezet met betrekking op het opleiden van gespecialiseerd verpleegkundigen en medisch ondersteunende medewerkers, zoals radiologisch laboranten en operatieassistenten.

Diversiteit en inclusie

Het ETZ neemt de verantwoordelijkheid om een organisatie te zijn waarin iedereen meedoet. We hebben beleid op inclusie en diversiteit vastgesteld. We geven trainingen intercultureel communiceren en maken gebruik van de expertise die in huis is.

ETZ FIT

ETZ wil een gezonde, wendbare organisatie zijn. De medewerkers zijn fit en daarmee vitaal, veerkrachtig, gemotiveerd en met plezier aan het werk, zowel nu als in de toekomst. "Fit" in de zin van een goede fysieke en mentale gezondheid, maar tevens "fit" in de zin van een goede match met het team, de organisatie en de functie die een medewerker verricht. Dit doen we door zorgprofessionals bewust te maken dat zij regie hebben over hun eigen fit. Dit is ook onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en zorgprofessional. We hebben veel ingezet op verzuim en preventie van verzuim. We zijn van 5,9% in 2022 naar 5,5% verzuim gegaan in 2023. ETZ is winnaar van de Vernet Health Ranking en steeds het beste STZ-ziekenhuis m.b.t. verzuim. We hebben volop ingezet op verzuimtrainingen en verbeteren van communicatie. ETZ streeft ernaar om weer op 4% te komen, dat was vóór de coronapandemie ons gemiddelde verzuimpercentage.

Vakmanschap opleiden en ontwikkelen

We zijn door Qualicor en de STZ-visitatie geprezen om onze Zorg Innovatie Centra (ZIC's). Het ETZ heeft aandacht voor het leerwerkklimaat van studenten én medewerkers. In een ZIC ligt de focus op coachende begeleiding, samenwerking met andere stagiaires van verschillende leerjaren en reflectie. We streven naar een cultuur waar leren, onderzoeken en innoveren centraal staan, met als primair doel het verbeteren van de patiëntenzorg. Kwaliteits- en onderzoeksvragen staan centraal en worden gestimuleerd. Een docent van school (lecturer practitioner) komt een dag per week naar het ETZ: de school in de praktijk. Er zijn vaste onderwijsmomenten samen met de praktijkopleider en/of verpleegkundigen. Door het aanbieden van lessen in de praktijk en door de nauwe samenwerking, is er een wisselwerking in het delen van kennis. Het ETZ heeft zeven ZIC's. Daarnaast is deze nieuwe manier van begeleiden (genaamd Teaching on the Floor) uitgerold op andere afdelingen, waar we dezelfde ondersteuning bieden, maar dan zonder docent in de praktijk. Op de afdelingen met een ZIC kunnen we 25 studenten verpleegkunde begeleiden, op reguliere afdelingen met hetzelfde aantal bedden 12 studenten.

We hebben het Lectoraat Continue Professionele Ontwikkeling van Verpleegkundigen samen met Fontys en Avans Hogeschool opgezet. Binnen dit lectoraat onderzoeken we hoe verpleegkundigen leren binnen de ZIC's.

Binnen de medische (vervolg)opleidingen hebben we veel aandacht voor vitaliteit, persoonlijke ontwikkeling en werkplezier. Zo bieden we co-assistenten onder andere de mogelijkheid om elkaar, het ETZ en de stad Tilburg beter te leren kennen. Aan alle AIOS die bij ons in opleiding komen, bieden we een 'Amplatief coachtraject' aan. Dit geeft de AIOS inzicht in zijn/haar eigen krachtbronnen met betrekking tot werkplezier, veerkracht en zingeving.

We hebben een nieuw ETZ Leerplein geïmplementeerd; een digitaal platform dat beschikt over verschillende leertrajecten die medewerkers van het ETZ kunnen volgen. Deze open en online leeromgeving biedt medewerkers de kans zich verder te ontwikkelen op verschillende gebieden. Zo zijn er o.a. modules, trainingen en manuals te vinden op het gebied van:

- FOER: Focus op Eigen Rendement (timemanagement)
- Beter communiceren
- Adviesvaardigheden
- Conflicthantering
- Mindfulness
- TRM: Team Resource Management (samenwerken)

Binden boeien en behoud

Als moderne, aantrekkelijke en inclusieve werkgever weten we medewerkers te verleiden om bij ons te komen werken. Wanneer medewerkers eenmaal werken in het ETZ, weten we ze te binden en te boeien. We hebben medewerkers het traject 'Het Potentieel Pakken' aangeboden. Doel van deze pilot was om er samen voor te zorgen dat medewerkers op een prettige manier bewust voor de uren in hun contract kiezen. Waarbij, voor medewerkers die dat willen, grotere contracten mogelijk worden. Deze succesvolle pilot wordt voortgezet in 'ETZ Pakt Potentieel'. Onze deeltijdfactor is 0,76, dit willen we behouden en verhogen. We hebben een onboardingsprogramma ontwikkeld voor ANIOS en verpleegkundigen.

2.4.7 Risicomanagement

Om tijdig te anticiperen op risico's heeft het ETZ doorlopend aandacht voor risicomanagement. Integraal Risico Management is daarbij een vast periodiek onderdeel, waarbij ziekenhuisbreed de grootste risico's worden vastgesteld door het management.

Risico's worden gedefinieerd vanuit de volgende thema's:

- Bedrijfsvoering & partners;
- Communicatie & reputatie;
- Financieel; gebouwen, facilitair, calamiteiten & beveiliging;
- Informatieveiligheid & ICT;
- Patiëntveiligheid
- Personeel & organisatie.

In totaal zijn ruim veertig risico's gedefinieerd. Per aandachtsgebied zijn beheers- en verbetermaatregelen geformuleerd en zijn eigenaren - managers van het ETZ - benoemd. Zij zijn eindverantwoordelijk voor het uitvoeren en monitoren van een PDCA-cyclus binnen het betreffende risicogebied.

Verbetermaatregelen zijn ziekenhuisbreed en per eenheid opgenomen in de jaarplannen. Bij het vaststellen van de risico-inschatting wordt gekeken naar de kans/waarschijnlijkheid en impact/ernst.

De grootste risico's hebben invloed op de continuïteit van het ziekenhuis en het bereiken van de doelstellingen. Deze risico's vragen bestuurlijke aandacht en zijn daarom op strategische niveau belegd. Doel hiervan is de kans en impact te verkleinen in de richting van een geformuleerde doelscore.

De grootste risico's die het ETZ heeft onderkend in 2023 zijn:

Personeelstekort

Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt voor zorgpersoneel. Deze tekorten worden de komende jaren alleen maar groter. In het verlengde daarvan is er sprake van toenemende hoge werkdruk en agressie richting zorgverleners. Het ETZ zet in op een wendbare (flexibele) en voor medewerkers aantrekkelijke ziekenhuisorganisatie. We richten onze blik naar buiten, waarbij we onze regionale inspanning op de arbeidsmarkt verder ontwikkelen. We introduceren, nieuwe arbeidsbesparende technologieën en gaan samenwerkingen met anderen aan. Daarnaast staan innovatie en wetenschap, opleiden en ontwikkelen van medewerkers, duurzame inzetbaarheid en vitaliteit hoog op de agenda. In dit kader is capaciteitsmanagement steeds belangrijker. We stemmen structureel het zorgaanbod en de zorgvraag op elkaar af. Zo zorgen we dat precies die medewerkers en middelen beschikbaar zijn op het moment van de dag dat ze nodig zijn.

Complexiteit/zwaarte van de zorg

De zorgvraag wordt minder routinematig. Er is sprake van toenemende complexiteit van de zorg, toenemend multidisciplinaire zorg en toenemende patiëntparticipatie. In combinatie met capaciteitsvraagstukken maakt dit het verlenen van de juiste zorg complex. Onder de noemer Duurzame Zorg wordt een verandering naar toekomstbestendige zorg vormgegeven vanuit de pijlers:

- Passende zorg
- Transmurale zorg
- Digitale transformatie
- Integraal capaciteitsmanagent

- Focus op rendement

Vanuit de verschillende pijlers werken we nauw samen, bijvoorbeeld op de thema's: ziekenhuisverplaatste zorg in samenwerking met ketenpartners, Advance Care Planning en (digitale) zelfredzaamheid van de patiënt. Zowel vanuit het duurzaam voortbestaan van onze organisatie, als uit maatschappelijk oogpunt wil het ETZ verantwoordelijkheid nemen voor het gepast omgaan met de beschikbare voorzieningen (mensen en middelen).

Financiële uitdaging/continuïteit

Een solide financiële basis is essentieel voor een succesvolle transformatie van zorg. Randvoorwaarden daarbij zijn passende afspraken maken met zorgverzekeraars, het vaststellen van de interne productiebegroting en goed monitoren van financiële risico's. Voor de komende periode voorzien we een spanningsveld tussen productie en omzet enerzijds en kostenstijgingen op diverse gebieden anderzijds. Het risico bestaat dat het ETZ de kosten onvoldoende kan bijsturen in relatie tot afspraken uit het IZA (Integraal Zorgakkoord) en de compensatiebereidheid van zorgverzekeraars. Een specifiek risico voor ETZ zijn de bouwkosten voor de realisatie van de nieuwbouw van het acute blok.

2.5 Financieel Beleid

2.5.1 Algemene terugblik 2023

Overall is 2023 financieel gezien geen gemakkelijk jaar geweest. We hebben te maken gehad met vele externe ontwikkelingen met grote financiële gevolgen voor de zorgsector. In 2023 is een nieuwe CAO voor de ziekenhuizen afgesloten. Over de gehele looptijd geeft deze een loonindexering van 15%. Tevens zitten hierin nog een aantal verbeterde vergoedingen zoals verhoging van de km-vergoeding en de bereikbaarheidstoeslag die per saldo tot een hogere uitgave post hebben geleid (€ 2 miljoen). Daarnaast zijn begin 2024 de AMS-onderhandeling afgerond waaruit, met terugwerkende kracht over 2023, ook een toezegging van een verhoging van de lonen voor medisch specialisten in loondienst volgt. Ook leidt de krapte op de arbeidsmarkt tot veel inhuur van zzp'ers voor gespecialiseerd verpleegkundig personeel. En "last but not least" hebben we met alle betrokken partijen landelijk het Integraal Zorg Akkoord (IZA) afgesproken. Met dezelfde middelen moeten we proberen de aankomende vergrijzing van de bevolking (en dus meer zorgvraag) op te vangen. Dit vraagt veel flexibiliteit van onze medewerkers en creativiteit voor wat betreft het omgaan met onze beschikbare middelen.

2.5.2 Resultaat 2023

Het resultaat over 2023 is € 15,8 miljoen (resultaat 2022 € 30,2 miljoen). Het lagere resultaat in 2023 ten opzichte van 2022 wordt ondermeer veroorzaakt door het feit dat in het resultaat van 2022 twee grote incidentele baten zijn opgenomen, namelijk de verkoop van locatie Waalwijk en de verantwoording van de subsidie van VWS voor opschaling van de IC ten tijde van Corona. Ten opzichte van de begroting (resultaat € 10,8 miljoen) is het resultaat € 5 miljoen hoger. Dit hogere resultaat is afkomstig van het voordeel dat wordt behaald op kapitaallasten. In de begroting zijn de kapitaallasten namelijk bepaald op het normatieve gemiddelde terwijl de werkelijke kosten daar ruim onder liggen gegeven de ouderdom van de gebouwen. Om de nieuwbouw te kunnen bekostigen hstreven we ernaar de kapitaallasten op deze gemiddelde norm te handhaven. Het verschil tussen de gemiddelde norm en de werkelijke kosten wordt toegevoegd aan het resultaat en de liquide middelen.

Het resultaat uit normale bedrijfsvoering (exclusief kapitaallasten) ligt € 4,5 miljoen lager dan begroot. Afgelopen jaar hebben we hogere kosten gehad van "Personeel niet in loondienst" (PNIL). De arbeidsmarkt voor gespecialiseerde verpleegkundige functies is krap. We proberen dit te beperken door maximaal op te leiden en op deze wijze te voorzien in een eigen "kweekvijver". Tevens worden de kosten van de nieuwe CAO met ingang van 2023 niet volledig gedekt in de prijsindex die met zorgverzekeraars afgesproken is. Dat geldt ook voor de extra kosten die voortvloeien uit de nieuwe afspraken AMS.

Voor het jaar 2024 worden aanvullende maatregelen genomen om het normale bedrijfsresultaat weer aan te laten sluiten bij het begroot resultaat, zoals dit is opgenomen in het bedrijfsplan en de begroting 2024.

Voor een verdere toelichting op de kosten, opbrengsten en kasstroom wordt verwezen naar de toelichtingen opgenomen in de jaarrekening.

2.5.3 Vooruitblik 2024

Gepast gebruik/Passende zorg is binnen ETZ al meerdere jaren het leidende thema in onze visie en strategie. We trekken hierin samen op met de, qua marktaandeel, voor ons belangrijkste zorgverzekeraars. Het is onze overtuiging dat dit de juiste benadering is om toekomstbestendig ziekenhuiszorg te kunnen blijven aanbieden. Onze meerjarige beleidsvisie "Hart en Lef" van voorjaar 2023 staat volledig in het teken van dit gedachtengoed.

ETZ is een financieel gezond ziekenhuis. Om financieel gezond te blijven moeten we blijven bijsturen om een juiste balans te houden tussen kosten en opbrengsten. We zijn geconfronteerd met vele uitdagingen zoals het opvangen van autonome kostenstijgingen bij een relatief licht dalende productie en het in onze exploitatie inpassen van kostenverhogingen die gepaard gaan met nieuwbouw en verdergaande digitalisering. Schaarste aan personeel is onderwerp van voortdurende aandacht risico op extra kosten. Om financieel gezond te blijven hebben we een aantal jaren geleden het programma Focus Op Rendement (FOR) in gezet. Dit moet leiden tot een ombuiging van kosten van 15,5 miljoen euro over een periode van 5 jaar (2022 tot en met 2026). De te behalen ombuiging voor de eerste drie jaar (€ 9,5 miljoen) is inmiddels gerealiseerd. Voor de realisatie van de ombuiging voor de komende jaren zijn op hoofdlijnen de projecten benoemd. In verband met autonome kostenverhogingen in 2023 zal in 2024 besloten worden tot een aanvulling op FOR.

In de loop van 2022 zijn diverse externe en interne ontwikkelingen de reden geweest om het bedrijfsplan opnieuw door te rekenen. De verwerkte externe ontwikkelingen betreffen met name de sterke prijsstijgingen van de bouwkosten, de sterke rentestijging van financieringen en de verwachte inflatie (zowel bij personeelskosten als bij materiele kosten zoals energie). Onder meer door de geplande bouw in tijd iets aan te passen en door de meebewegende indexering in de opbrengsten is een aangepast bedrijfsplan voor de komende 10 jaar opgesteld. Dit bedrijfsplan is in 2023 met de banken besproken en eind 2023 is het financieringstraject met de banken afgerond. Van het Economisch Instituut voor de Bouw is toezegging verkregen voor de financiering van fase 1 (geplande bouw tot 2026; € 100 miljoen) en fase 2 (geplande bouw 2027 tot 2031; € 100 miljoen) van de nieuwbouw. Van de BNG is een lening van € 15 miljoen verkregen voor fase 1. Hiermee is groen licht verkregen voor de start van fase 1 van de nieuwbouw (bouw nieuw acuut gebouw en deel 1 van de kliniek). Tevens is in 2023 het aanbestedingstraject met de bouwconsortia gestart. In maart 2024 is dit traject succesvol afgerond. De bouwwerkzaamheden zullen na de bouwvakvakantie 2024 aanvangen.

ETZ heeft in het bedrijfsplan een aantal ratio's opgenomen welke door de sector en door de banken worden gehanteerd om de financiële gezondheid vast te stellen. Aanvullend op de individuele ratio's en de onderlinge samenhang tussen de ratio's (betreft momentopname) kijken banken ook naar de trend in ratio's. Met name de trend van de EBITDA wordt door banken als een belangrijke ratio gezien. Dus als de EBITDA in enig jaar tegenvalt, wordt gekeken naar de veerkracht van een organisatie om in volgende jaren de ratio weer op een goed niveau te krijgen. ETZ heeft de laatste jaren een stabiele EBITDA laten zien.

In het bedrijfsplan zijn 6 verschillende ratio's opgenomen. Allen zijn belangrijk en we bekijken de ratio's ook in onderlinge verhouding. Bij de totstandkoming van de ratio's hebben we een minimumgrens bepaald (norm). Het sturen op de ratio's zal de komende jaren belangrijk blijven. In paragraaf 2.6.4 worden de ratio's en het verloop verder toegelicht. Uit onderstaande ratio's blijkt dat ETZ een financieel gezonde organisatie is.

2.5.4 Financiële ratio's

De belangrijkste ratio's waaraan de financiële prestaties worden afgemeten zijn de solvabiliteit (eigen vermogen/totaalvermogen), het weerstandsvermogen (eigen vermogen/omzet), DSCR (Debt Service Coverage Ratio), de rentabiliteit (resultaat/bedrijfsopbrengsten) en EBITDA (resultaat+rente +afschrijving/omzet).

Toelichting ratio's	bancaire-norm	ETZ norm	realisatie 2019	realisatie 2020	realisatie 2021	realisatie 2022	realisatie 2023
Solvabiliteit* <i>(eigen vermogen/balanstotaal)</i>	> 25%	> 30%	28%	36%	40%	44%	48%
Omzetsolvabiliteit (weerstandsvermogen wfz) <i>(eigen vermogen / omzet)</i>		> 25%	24%	25%	27%	30%	32%
DSCR <i>(resultaat+rente+afschr/ rente+afloss.)</i>	> 1,40	> 1,7	2,02	1,72	2,11	2,67	2,76
Bruto debt/EBITDA <i>(vvl+ afl verpl komend jaar + rc schuld bank)/ (resultaat+rente+afschrijving)</i>		< 6	2,7	2,7	1,9	1,3	1,3
Rentabiliteit <i>(resultaat / bedrijfsopbrengsten)</i>		> 1,0%	1,9%	1,2%	2,9%	4,6%	2,4%
EBITDA ratio (Bedrijfsresultaat) <i>(resultaat + rente+afschr/ omzet)</i>		> 8,5%	11,0%	9,1%	10,1%	11,2%	8,8%
Personeelskosten ratio <i>(personeelskosten / omzet)</i>		dalend of constant	62%	64%	63%	61%	62%

Solvabiliteit en weerstandsvermogen

De solvabiliteit (en weerstandsvermogen) zegt iets over de mate waarin een organisatie over een buffer beschikt om eventuele verliezen op te vangen. De huidige bancaire norm is 25%. Het ETZ heeft echter zelf een norm van 30% vastgesteld. Dit om een gezonde financiële buffer te creëren. Door het positieve resultaat van 2023 stijgen zowel de solvabiliteit als het weerstandsvermogen WFz. Beiden voldoen ruimschoots aan de bancaire norm en de ETZ-norm.

Rentabiliteit

De rentabiliteit zegt iets over de winstgevendheid van een organisatie. De huidige vuistregel is dat de norm voor rentabiliteit ergens tussen de 1% en 2% moet bedragen. De rentabiliteit voor 2023 is gedaald t.o.v. vorig jaar. Dit wordt geheel veroorzaakt door de grote incidentele baten in de omzet van 2022 waardoor de rentabiliteit dat jaar zeer hoog was.

DSCR

De DSCR stijgt wederom en voldoet ruimschoots aan de bancaire norm. Dit is een belangrijke ratio voor

de banken omdat het weergeeft in welke mate we de rente en aflossingen kunnen betalen aan de banken. De stijging is het gevolg van een goed resultaat en dalende aflossingen.

EBITDA

De EBITDA ratio geeft het resultaat weer vóór aftrek van kapitaallasten. Deze ratio geeft dus het resultaat weer van de "zuivere" bedrijfsvoering. Dit is een ratio die, met het oog op de toekomstige investeringen, belangrijk is geworden. Het geeft weer of de bedrijfsvoering sec voldoende gezond is om de kapitaallasten van toekomstige investeringen te kunnen opvangen. Ten opzichte van vorig jaar daalt de EBITDA, maar hij blijft nog boven de door ons gestelde interne norm van 8,5%.

Personeelskosten ratio

De personeelskosten ratio is gestegen t.o.v. vorig jaar. Dit heeft met name te maken met de grote incidentele baten die in de omzet van vorig jaar zijn opgenomen. Exclusief de incidentele baten in de omzet van vorig jaar zou de personeelskostenratio ongeveer gelijk zijn aan vorig jaar.

3. Jaarrekening

3 JAARREKENING

3.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2023
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-23</u>	<u>31-dec-22</u>
		<u>x € 1.000</u>	<u>x € 1.000</u>
A ACTIVA			
Vaste activa			
I Immateriële vaste activa			
1. kosten van ontwikkeling	1	14.662	18.111
2. goodwill		0	12
II Materiële vaste activa	2		
1. Bedrijfsgebouwen en -terreinen		117.754	121.893
2. Machines en installaties		738	820
3. Andere vaste bedrijfsmiddelen		60.663	65.261
4. Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaald op materiële vaste activa		15.812	10.464
Totaal Materiële vaste activa		<u>194.967</u>	<u>198.438</u>
III Financiële vaste activa	3		
1. Andere deelnemingen		2.790	2.505
2. Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		73	232
		<u>2.863</u>	<u>2.737</u>
B Vlottende activa			
I Voorraden			
1. gereed product en handelsgoederen	4	10.139	9.991
II Onderhanden DBC's en DBC-zorgproducten	5	16.196	10.165
III Vorderingen	6		
1. Op handelsdebiteuren		45.812	46.793
2. Nog te factureren omzet DBC's/DBC -zorgproducten		29.004	39.794
3. Overige vorderingen		53.188	46.728
Totaal vorderingen		<u>128.004</u>	<u>133.315</u>
IV Liquide middelen	7	60.933	64.612
C Totaal activa		<u><u>427.764</u></u>	<u><u>437.381</u></u>
PASSIVA			
D Eigen vermogen	8		
I Bestemmingsreserves		24.054	24.054
II Bestemmingsfonds		361	361
III Overige reserves		185.534	169.818
Totaal eigen vermogen		<u>209.949</u>	<u>194.233</u>
E Voorzieningen	9		
1. Overige		17.384	18.591
F Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10		
1. Schulden aan banken		53.514	72.668
G Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)	11		
1. Schulden aan banken		19.143	21.375
2. Schulden aan leveranciers en handelskredieten		23.661	23.389
3. Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen		146	2.041
4. Belastingen en premies sociale verzekeringen		14.086	12.691
5. Schulden terzake pensioenen		7.212	7.152
6. Overige schulden		82.668	85.241
Totaal kortlopende schulden		<u>146.916</u>	<u>151.889</u>
H Totaal passiva		<u><u>427.764</u></u>	<u><u>437.381</u></u>

3.2 WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2023
(bedragen x € 1.000)

	<u>Ref.</u>	<u>2023</u> x € 1.000	<u>2022</u> x € 1.000
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Baten uit beroeps- en bedrijfsmatige zorgverlening:			
Zorgverzekeringswet	15	572.065	565.172
Wet langdurige zorg	16	1.156	864
Subsidie op grond van een regeling als bedoeld in de Kaderwet VWS- subsidie of door het Zorginstituut op grond van de Wet langdurig zorg	17	10.545	9.845
Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties	18	22.248	30.908
Baten uit onderaanneming	19	12.426	12.248
Overige baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening	20	8.558	8.615
		<u>626.998</u>	<u>627.652</u>
Opbrengsten Jeugdwet	21	554	627
Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	22	24.065	30.738
		<u>651.616</u>	<u>659.017</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	23	90.575	86.715
Lonen en salarissen	24	243.612	243.339
Sociale lasten	25	38.633	35.040
Pensioenlasten	26	21.848	21.846
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	27	39.724	39.490
Overige bedrijfskosten	28	199.938	199.134
		<u>634.330</u>	<u>625.565</u>
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	29	1.636	73
Rentelasten en soortgelijke kosten	30	-3.267	-3.798
		<u>15.655</u>	<u>29.727</u>
RESULTAAT VOOR BELASTING			
Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	31	61	216
		<u>15.716</u>	<u>29.943</u>
RESULTAATBOEKJAAR			
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2023</u>	<u>2022</u>
		€	€
Toevoeging:			
Overige reserve		<u>15.716</u>	<u>29.943</u>
		<u>15.716</u>	<u>29.943</u>

3.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2023
(bedragen x € 1.000)

	Ref	2023		2022	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten:					
Som der bedrijfsopbrengsten en bedrijfslasten			17.286		33.452
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen		39.723		39.520	
- mutaties voorzieningen		<u>-1.207</u>		<u>3.544</u>	
			38.516		43.064
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	4	-148		-1.777	
- mutatie onderhanden werk DBC-zorgproducten	5	-6.031		1.665	
- vorderingen	6	5.311		-25.292	
- kortlopende schulden	11	<u>-2.941</u>		<u>21.574</u>	
			<u>-3.809</u>		<u>-3.830</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			51.993		72.685
Ontvangen interest		1.636		73	
Betaalde interest		-3.267		-3.798	
Resultaat deelnemingen		61		508	
			<u>-1.570</u>		<u>-3.217</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			50.423		69.468
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:					
Investeringen materiële vaste activa		-32.891		-22.629	
Desinvesteringen materiële vaste activa		100		2.457	
Investeringen immateriële vaste activa		0		0	
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden		-134		-1.120	
Nieuw opgenomen leningen u/g		0		0	
Aflossing leningen u/g		159		9	
Investeringen in overige financiële vaste activa		0		0	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa		<u>-151</u>		<u>151</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-32.917		-21.132
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:					
Nieuw opgenomen leningen	10	0		0	
Aflossing langlopende schulden	10	<u>-21.186</u>		<u>-23.874</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-21.186		-23.874
Mutatie geldmiddelen			<u>-3.680</u>		<u>24.462</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari	7		64.612		40.150
Stand geldmiddelen per 31 december	7		<u>60.933</u>		<u>64.612</u>
Mutatie geldmiddelen			<u><u>-3.679</u></u>		<u><u>24.462</u></u>

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

3.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis is statutair gevestigd te Tilburg Hilvarenbeekseweg 60 en is geregistreerd onder KvK nummer 41095510.

Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis is een (boven)regionaal, topklinisch opleidingsziekenhuis in de regio Midden-Brabant. Het ziekenhuis biedt zorg vanuit drie locaties: Elisabeth Tilburg, TweeSteden Tilburg en Waalwijk. Op de locatie Elisabeth bieden we zware traumazorg, specialistische- en planbare zorg en spoedeisende hulp. Op de locatie TweeSteden Tilburg bieden we specialistische zorg, planbare zorg en spoedeisende hulp (EHH: Eerste Hart Hulp) en in Waalwijk voeren we alleen planbare zorg uit. Tevens wordt psychiatrische zorg aangeboden vanuit de erkenning PAAZ.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG, de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 655 inzake jaarverslaggeving voor zorginstellingen en de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Als wij onze eigen financiële positie en vooruitzichten in ogenschouw nemen is er geen sprake van materiële onzekerheid die ernstige twijfel kan doen rijzen of Elisabeth TweeSteden ziekenhuis haar activiteiten voort kan zetten en is derhalve de jaarrekening 2023 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Vergelijkende cijfers

Per 1 januari 2023 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Elisabeth TweeSteden ziekenhuis en voormalig 100% deelneming Poliklinische Apotheek Midden-Brabant BV. Deze juridische fusie is in de jaarrekening 2023 verwerkt als samensmelting van belangen (RJ216). De vergelijkende cijfers zijn hiervoor aangepast. De activa en passiva (met een balans totaal van € 746k) alsmede de baten en lasten (met een omzet van € 4.989k en een resultaat van € 292k negatief) van de gevoegde rechtspersoon (Poliklinische Apotheken Midden-Brabant BV) zijn in de vergelijkende cijfers verwerkt alswaare de fusie reeds in 2022 een feit was.

Verrekenen en salderen

Een actief en post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover

- een deugdelijke juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellig voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De stichting leaset een deel van de installaties/inventaris. Hierbij heeft de stichting grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject. De grondslagen voor de vervolwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de onderneming eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden.

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leasing

Bij de stichting zijn er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen, schattingen inclusief de bij de onzekerheden behorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar mening van de Raad van Bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

- Voorzieningen zoals toegelicht onder 3.4.2

Verbonden rechtspersonen

De deelnemingen toegelicht onder de toelichting 3.5 bij de op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij. Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Toelichting op de balans onderdeel 3. Financiële vaste activa. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

3.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, winst- en verliesrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst- en verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van zorginstelling ETZ.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief. Projecten in uitvoering worden gewaardeerd tegen de bestede kosten.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Voor de hantering van de verschillende afschrijvingspercentages wordt u verwezen naar het hoofdstuk 3.6 tot en met 3.8 van deze jaarrekening.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen wordt geen voorziening groot onderhoud gevormd. Er is wel een voorziening getroffen voor de verwachte kosten voor groot (periodiek) onderhoud van de gebouwen welke aan derden worden verhuurd; dit is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst en verliesrekening.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

Een voorziening wordt getroffen op de overige financiële vaste activa op grond van verwachte oninbaarheid. De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van de ingeschatte risico's wegens oninbaarheid per balansdatum.

Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Stichting ElisabethTweeSteden Ziekenhuis beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen cq omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden en aanleiding kunnen zijn dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden en het actief dus onderhevig kan zijn aan een bijzondere waardevermindering. Indien naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie blijkt dat de realiseerbare waarde van de betrokken activa lager is dan de boekwaarde, vindt een afwaardering plaats; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde (verwachte opbrengsten en vergoedingen voor het actief gedurende de economische levensduur). De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Stichting ElisabethTweeSteden Ziekenhuis heeft de realiseerbare directe opbrengstwaarde bij verkoop en de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed benaderd op het niveau van de kasstroomgenererende eenheden, en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa op basis van het bedrijfsplan.

Een waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening. Indien van toepassing wordt de afschrijvingstermijn afgestemd op de economische gebruiksduur en wordt er rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als er sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Ook voor financiële activa beoordeelt de instelling op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de zorginstelling de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen inkoopprijs of laatst bekende orderprijs, op basis van vaste verrekensprijs, onder aftrek van een statisch bepaalde voorziening voor incurante voorraden.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Onderhanden DBC's en DBC-zorgproducten

Het onderhanden DBC en DBC-zorgproducten worden gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht. De reeds gesloten zorgproducten die nog niet zijn gefactureerd zijn ondergebracht in 'Nog te factureren omzet DBC's/DBC -zorgproducten' onder de vorderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan banken onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste inschatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening. De gehanteerde disconteringsvoet is 2,5%. De disconteringsvoet voor belastingen waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele marktrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken. Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de per balansdatum opgebouwde rechten in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans, leeftijd en salarisontwikkeling. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2,5%.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud ziet toe op drie panden die eigendom zijn van ETZ maar niet zelf worden gebruikt, maar verhuurd. Voor deze panden met een boekwaarde van € 2,2 miljoen wordt de componentenbenadering niet toegepast. Voor de overige eigendomspanden wordt de componentenbenadering gehanteerd en geen voorziening voor groot onderhoud toegepast. De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van de gebouwen.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd op basis van de contante waarde van de verwachte loonkosten van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na 31 december 2023 vallen, gebaseerd op 100 % gedurende het eerste jaar, 70 % gedurende het tweede jaar. Indien medewerkers bij einde dienstverband aan het einde van deze periode recht hebben op een transitievergoeding wordt deze mede in de voorziening betrokken. Voor het recht op vergoeding door het UWV van de transitievergoeding wordt een vordering opgenomen onder de overige vorderingen.

Voorziening eigen risico Medirisk

Deze voorziening is bestemd voor enerzijds het maximaal te betalen eigen risico voor de afgesloten verzekering medische aansprakelijkheid op basis van de stop-loss variant vanaf 01-01-2014 en anderzijds voor het verwachte eigen risico voor 2023. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening generatie beleid

De voorziening voor generatie beleid betreft een voorziening in het kader van duurzaam inzetbaarheid van oudere werknemers. De voorziening betreft de contante waarde van de per balansdatum opgebouwde rechten. De regeling staat open voor medewerkers vanaf 62 jaar (vanaf 5 jaar voor het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd) met een minimaal dienstverband van 8 jaar voorafgaand aan deelname. De huidige regeling houdt in dat betreffende medewerkers met 80% werken, 90% loon en 100% pensioenopbouw behouden. Bij het bepalen van de voorziening wordt rekening gehouden met een deelnamepercentage van 25% van de voor de regeling in aanmerking komende medewerkers. Bij de waardering is rekening gehouden dat eventuele uren vanuit het persoonlijk levensfasebudget opgenomen dienen te worden voordat van deze regeling gebruik kan worden gemaakt.

Voorziening medische materialen

De voorziening medische materialen betreft de vervanging van onderdelen van dure medische apparatuur waarbij de levensduur anders kan zijn dan gebruikelijk.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

3.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Baten uit beroeps- en bedrijfsmatige zorgverlening (ZVW, Wet langdurige zorg) en Opbrengsten Jeugdwet

Baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening bestaan uit vergoedingen van zorgverzekeraars (Zorgverzekeringswet), of Zorgkantoor (Wet langdurige zorg) voor geleverde zorg. Opbrengsten Jeugdwet betreffen vergoedingen vanuit gemeenten voor geleverde zorg. Baten worden genomen op basis van afgesloten (gefactureerde en nog te factureren) zorg trajecten tegen de hiervoor per zorgproduct geldende tarieven, plus de geactiveerde waarde van onderhanden DBC's en DBC-zorgtrajecten. Hierbij wordt rekening gehouden met de gevolgen van schadelastafspraken met zorgverzekeraars. Baten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de ontvangst van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de zorgverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de zorgverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot zorgverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de zorgverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Voor een nadere toelichting omtrent de onzekerheden betreffende de omzetverantwoording 2023 verwijzen wij naar paragraaf 3.4.5

Schadelastjaarprognose Zorgverzekeringswet

ETZ maakt jaarlijks een schatting om reguliere zorgcontracten met zorgverzekeraars op schadelastjaar te vertalen naar boekjaren. Deze schatting is in belangrijke mate gebaseerd op ervaringscijfers nl. op basis van realisatie gedeeld door schadelastprognose per zorgverzekeraar. Dit als zijnde de beste door ETZ meest passend geachte inschatting van de omzet in de jaarrekening. Op basis van afloop voorgaande jaren wordt geen materiële afwijking verwacht.

Subsidies op grond van een regeling als bedoeld in de Kaderwet VWS-subsidie of door het Zorginstituut op grond van de Wet langdurige zorg.

Subsidies en beschikbaarheidsbijdragen bestaan uit vergoedingen welke worden toegekend voor specifieke projecten (subsidies) of het beschikbaar stellen van een specifieke zorgfunctie (beschikbaarheidsbijdrage).

Baten worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat ETZ zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door ETZ gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Baten uit onderaanneming, Overige baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening en Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de ontvangst van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de zorgverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Honorarium medisch specialisten

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van de instelling. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer gerealiseerd. De verdeling van de integrale bekostiging in opbrengsten voor het ziekenhuis en opbrengsten voor vrijgevestigde medisch specialisten vindt plaats op basis van gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. Onder de kosten zijn samenhangend met deze post vergoedingen aan het medisch specialistisch bedrijf verantwoord.

Pensioenen

Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichting. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In december 2023 bedroeg de dekkingsgraad 106,3%. Dit dekkingspercentage ligt onder het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 10 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. De stichting heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering.

3.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentelasten en rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De rentebaten en -lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest.

Aandeel in winst/verlies van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Hierin is opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

3.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Dat betekent dat de operationele kasstromen zijn afgeleid uit het gerapporteerde resultaat en dat dit gerapporteerde resultaat wordt aangepast voor:

- 1) posten van de winst-en-verliesrekening die geen invloed hebben op de ontvangsten en uitgaven in de periode;
- 2) mutaties in voorzieningen, overlopende posten, voorraden, handelsdebiteuren en handelscrediteuren;
- 3) posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet beschouwd worden als behorend tot de operationele activiteiten (maar als investerings- of financieringsactiviteiten).

De investerings- en financieringskasstromen zijn, conform de indirecte methode, bepaald op basis van de directe kasstromen. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. Kasstromen als gevolg van de verwerving dan wel afstoting van vaste activa zijn opgenomen onder kasstroom uit investeringsactiviteiten voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

3.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

3.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2023	2022
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	18.123	21.684
Bij: investeringen	0	0
Af: afschrijvingen	-3.461	-3.561
Boekwaarde per 31 december	14.662	18.123

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 3.6. Software EPD is het deel van het EPD wat is toegewezen als immaterieel vast actief tegen een afschrijvingspercentage van 10%. De immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven.

2. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2023	2022
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	198.438	214.349
Bij: investeringen	27.543	20.637
Bij: mutatie in activa in uitvoering	5.348	1.868
Af: afschrijvingen	-36.262	-35.959
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: desinvesteringen	-100	-2.457
Boekwaarde per 31 december	194.967	198.438

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 3.7. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	2.737	1.777
Kapitaalstortingen	0	962
Resultaat deelnemingen	134	158
Mutatie voorziening	151	-151
Aflossing verstrekte leningen	-159	-9
Boekwaarde per 31 december	2.863	2.737

Toelichting:

Verstrekte leningen en vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen:

Aan Kinderstad is in 2004 een lening verstrekt van € 54.880, aflossing in 35 jaar. Aan Breedband Tilburg BV zijn vooruitbetalingen voor 25 en 10 jaar gedaan voor investeringen in een glasvezelnetwerk ten bedrage van €50.000. Van de vorderingen op de financiële vaste activa heeft € 9.464 betrekking op een looptijd < dan 1 jaar.

Deelnemingen:

Per 1 januari 2023 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Elisabeth TweeSteden ziekenhuis en Poliklinisch Apotheken Midden Brabant BV. Als gevolg hiervan is Poliklinische Apotheek Midden Brabant BV niet langer opgenomen als deelneming en zijn de vergelijkende cijfers aangepast. Zie verder ook de toelichting zoals opgenomen onder 3.4.1 Algemeen. De deelname Breedband BV betreft een deelname in het glasvezelnetwerk in Tilburg. De deelname Microvida betreft een deelname door overname van het LMMI (Laboratorium voor Medische Microbiologie en Immunologie) door Microvida per 01-04-2020. De deelname Pathologie betreft een deelname door overname van het PA lab door Pathologie ZWN per 1-1-2022.

De deelname Medirisk betreft aandelenkapitaal van € 306.000, vermeerderd met agiostortingen. Zowel de deelneming Medirisk als Prof portaal is voor 100% voorzien. De voorziening is gevormd voor een verwachte structurele vermindering van de deelneming. Pathologie ZWN worden niet geconsolideerd omdat het geheel van verwaarloosbaar belang is.

ETZ heeft ook een aandeel in Coöperatie Prof. Portaal Zorg voor 20%. PPZ is een coöperatieve vereniging van een aantal zorginstellingen met de bedoeling om gezamenlijk e-learningmateriaal te ontwikkelen en dat onderling en aan derden beschikbaar te stellen.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm	Plaats	EV 2022 1.000	x €	Resultaat 2022 x € 1.000	Kapitaal- belang (in %)
Rechtstreekse kapitaalbelangen:					
Coöperatie Prof. Portaal Zorg	Tilburg		1.191	160	20%
Onderlingwaarborgmij. MediRisk B.A.	Utrecht		30.966	773	4%
Microvida B.V.	Roosendaal		4.262	300	44%
Breedband Tilburg B.V.	Tilburg		447	185	3%
Pathologie ZWN	Bergen op Zoom		1.565	165	58%

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Voorraden	10.489	10.286
Voorziening incurante voorraad	-350	-295
Totaal voorraden	<u>10.139</u>	<u>9.991</u>

Toelichting:

Op de voorraden is een voorziening voor incurantheid in aftrek gebracht van € 350.000 en is volgens de statische methode bepaald. De voorraad bestaat uit voorraden van geneesmiddelen, OK voorraad, HCK voorraad, RDL voorraad en de voorraden in de centrale en steriele magazijnen.

5. Onderhanden DBC's en DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Onderhanden werk DBC-zorgproducten	68.502	56.331
Ontvangen voorschotten	-52.307	-46.166
Totaal onderhanden werk	<u>16.196</u>	<u>10.165</u>

Toelichting DBC Zorgproducten:

Deze positie betreft de activiteiten aan de DBC Zorgproducten die per jaareinde nog niet zijn afgesloten en/of gedeclareerd. De waarde DBC Zorgproducten betreft de omzet op basis van het geïntegreerd tarief.

Toelichting ontvangen voorschotten:

Deze post bevat de voorfinanciering door verzekeraars betreffende de financiering van het onderhanden werk. Hierin is zowel de voorfinanciering van het onderhanden werk deel ziekenhuis (incl honorarium specialisten in loondienst) opgenomen; alsmede het onderhanden werk honorarium deel vrijgevestigd specialisten.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

6. Vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Vorderingen op handelsdebiteuren	45.812	46.793
Nog te factureren omzet DBC's en DBC zorgproducten	29.004	39.794
<i>Overige vorderingen:</i>		
-vorderingen uit hoofden overeenkomsten met zorgverzekeraars	40.979	27.759
- vooruitbetaalde bedragen	4.516	10.555
- nog te ontvangen subsidiebedragen	3.391	5.897
- overige vorderingen	4.302	2.515
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>128.004</u>	<u>133.315</u>

Toelichting:

De nog te factureren omzet is afgenomen door de nog te factureren verrichtingen GGZ. Door de overgang op een nieuw zorgprestatie-model was eind 2022 een groot deel van de GGZ facturen nog niet gefactureerd. Begin 2023 is dit alsnog gefactureerd. De vordering op zorgverzekeraars is gestegen doordat de afwikkeling van de Continuïteits Bijdragen voor de jaren 2020 en 2021 pas begin 2024 definitief zijn afgewikkeld. De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De voorziening die in aftrek op de vorderingen debiteuren is gebracht, bedraagt € 650 (2022: € 1.000).

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Bankrekeningen	60.896	64.577
Kassen	37	35
Totaal liquide middelen	<u>60.933</u>	<u>64.612</u>

Toelichting:

De bankrekeningen en kassen staan ter vrije beschikking. Voor een toelichting op de gestelde zekerheden aan kredietinstellingen verwijzen wij u naar de toelichting bij Niet in balans opgenomen activa en verplichtingen.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Bestemmingsreserves	24.054	24.054
Bestemmingsfonds	361	361
Overige reserves	185.534	169.818
Totaal eigen vermogen	<u>209.949</u>	<u>194.233</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-2023</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2023</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsreserves:				
Huisvesting	22.064	0	0	22.064
Netwerk Acute Zorg Brabant	1.990	0	0	1.990
Totaal bestemmingsreserves	<u>24.054</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>24.054</u>
Bestemmingsfondsen:				
OTO	361	0	0	361
Totaal bestemmingsfondsen	<u>361</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>361</u>
Overige reserve				
Overige reserve	169.818	15.716	0	185.534
Totaal overige reserve	<u>169.818</u>	<u>15.716</u>	<u>0</u>	<u>185.534</u>

Bestemmingsreserve Huisvesting/renovatie

De bestemmingsreserve Huisvesting is gevormd voor een juiste bestemming van het resultaat, welke door de kapitaallasten de komende jaren sterk kan worden beïnvloed. Zowel in de positieve als negatieve zin. Het resultaat gevormd uit de normale bedrijfsvoering wordt toegevoegd aan de overige reserve. Het bedrag waarmee het resultaat onevenredig wordt beïnvloed als gevolg van de kapitaallasten wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de bestemmingsreserve renovatie. Tevens is hierin opgenomen de in het verleden gevormde bestemmingsreserve groot onderhoud.

Bestemmingsreserve Netwerk Acute Zorg Brabant

De bestemmingsreserve Netwerk Acute Zorg Brabant is gevormd aangezien de in het wettelijk budget aanvaardbare kosten geormerkte gelden ten behoeve van het Netwerk Acute Zorg Brabant ook besteed dienen te worden aan de opzet en het functioneren van het Netwerk Acute Zorg Brabant. Dit bedrag zal de komende jaren besteed worden aan de organisatie, registratie en coördinatie van een zorgnetwerk rond traumazorg in de regio.

Bestemmingsfonds OTO

Het bestemmingsfonds OTO is specifiek ontstaan als een onderdeel van het collectief gefinancierd gebonden vermogen ten gevolge van het feit dat betreffende gelden zijn beklijfd met een claim van derden voor Opleiden, Trainen en Oefenen binnen de trauma-regio.

Toelichting overige reserve

De overige reserve wordt opgebouwd door middel van resultaten behaald op activiteiten binnen en buiten de zorg.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

9. Voorzieningen

	Saldo per 1-jan-2023	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2023
	€	€	€	€	€
Onderhoud	544	53	0	0	597
Medische materialen	1.363	224	973	0	614
Jubileumverplichting	8.882	490	392	1.044	7.936
Langdurig zieken	1.375	1.536	82	900	1.928
Generatie Beleid	1.400	42	53	0	1.390
Eigen Risico Medirisk	5.027	970	720	358	4.920
Totaal voorzieningen	<u>18.591</u>	<u>3.315</u>	<u>2.220</u>	<u>2.302</u>	<u>17.384</u>

Toelichting in welke mate de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2023
	€
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	8.600.250
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr-< 5jr)	3.038.583
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	5.745.477

Toelichting voorzieningen:

Voor een nadere toelichting met betrekking tot de voorzieningen wordt verwezen naar de grondslagen van de jaarrekening onder punt 3.4.2

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Schulden aan banken	53.514	72.668
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>53.514</u>	<u>72.668</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Stand per 1 januari	93.843	117.717
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	-21.186	-23.874
Stand per 31 december	<u>72.657</u>	<u>93.843</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	-19.143	-21.175
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>53.514</u>	<u>72.668</u>

Toelichting in welke mate de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	19.143	21.175
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	53.514	72.668
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	19.572	24.771

Toelichting:

Voor een nadere specificering van de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 3.9 overzicht langlopende schulden. Voor een toelichting op de gestelde zekerheden verwijzen wij u naar de toelichting bij 15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11. Kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Schulden aan banken (aflossingsverplichting leningen)	19.143	21.175
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	23.661	23.389
Schulden aan participanten en aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen	146	2.041
Belastingen en sociale premies	14.086	12.691
Schulden terzake pensioenen	7.212	7.152
<i>Overige schulden:</i>		
Nog te betalen salarissen	2.791	2.529
Vakantiegeld	10.659	9.910
PLB	37.236	38.350
Vakantiedagen	5.802	5.404
Nog te betalen kosten	26.180	29.247
Totaal overige kortlopende schulden	<u>146.916</u>	<u>151.889</u>

Toelichting:

De post PLB (Persoonlijk Levensfase Budget) is de waardering van nog niet opgenomen uren per balansdatum tegen het dan geldende uurtarief inclusief opslag werkgeverslasten (31%) en tegen contante waarde met een disconteringsvoet van 2,5%. De post Nog te betalen kosten bestaat grotendeels uit kosten waarvan op de balansdatum nog geen factuur is ontvangen.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

12. Financiële instrumenten

Algemeen

ETZ maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten (leningen en lease verplichtingen) die ETZ blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. ETZ handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij van aan ETZ verschuldigde betalingen te beperken. Eventuele daaruit voortvloeiende verliezen blijven beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vordering op debiteuren zijn voor circa 90% geconcentreerd bij zorgverzekeraars. Deze zorgverzekeraars vervullen een systeemfunctie en vormen daarmee geen kredietrisico. Voor de overige vorderingen is het kredietrisico gewaardeerd en is een voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd.

Rente- kasstroomrisico

Bij alle leningen van ETZ is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. Hierdoor is er geen sprake van een renterisico op deze leningen.

13. Ratio's

Toelichting ratio's	bancaire-norm	ETZ norm	realisatie 2021	realisatie 2022	realisatie 2023
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstot.)	>25%	>30%	37%	42%	47%
Weerstandsvermogen w/z (eigen vermogen / bedrijfsopbr)		>25%	23%	26%	30%
DSCR (ebitda/ rente+afloss.)	>1,40	>1,7	2,14	2,35	2,50
rentabiliteit (resultaat / bedrijfsopbr.)		> 1,5%	2,9%	4,5%	2,4%

x € 1000

eigen vermogen (excl IMVA en FVA)	€	140.660	€	173.386	€	192.424
balanstotaal (excl IMVA en FVA)	€	382.567	€	416.522	€	410.238
bedrijfsopbrengsten	€	606.263	€	659.017	€	651.616
resultaat	€	17.529	€	29.943	€	15.716
rente	€	4.227	€	3.725	€	1.631
afschrijving	€	39.711	€	39.490	€	39.724
aflossing	€	24.676	€	23.874	€	21.186
ebitda	€	61.956	€	64.942	€	57.010

14. Niet in de balans opgenomen regelingen

Kredietfaciliteit en zekerheden

Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis is de volgende kredietfaciliteit en zekerheden overeengekomen:

Met ING en BNG gezamenlijk is een kredietfaciliteit afgesproken van € 40 mln, gelijkelijk verdeeld over de banken.

De verstrekte zekerheden gelden voor de opgenomen kredietfaciliteit van ING en BNG en luiden als volgt:

- hypothecaire zekerheid op de bedrijfsgebouwen en terreinen
- pandrecht op de vorderingen

Stg Elisabeth TweeSteden ziekenhuis heeft een kredietfaciliteit van € 5,5 mln bij ABN AMRO lease.

Waarborgfonds voor de zorgsector

Stichting ETZ is toegelaten tot het Waarborgfonds (WfZ). Stichting ETZ heeft in het kader van het WfZ-deelnemerschap een obligoverplichting richting het WfZ. Dit houdt in dat indien het eigen vermogen van het WfZ onvoldoende zou blijken om aan de garantieverplichtingen te voldoen, dan kan WfZ indien het WfZ zou worden aangesproken op zijn garantieverplichtingen, een beroep doen op financiële hulp van de deelnemers. Deze hulp wordt in dat geval geboden in de vorm van renteloze leningen aan het WfZ. De omvang van het obligo bedraagt maximaal 3 % van de restantschuld van de geborgde leningen van de deelnemer.

De omvang van dit obligo bedraagt ultimo 2023 € 1.184.245 (2022 € 1.371.807).

Daarnaast is aan het waarborgfonds een met de banken gedeelde hypotheekstelling verstrekt voor een bedrag van € 450 mln, zijnde het saldo op datum van hypotheekstelling.

3.5 TOELICHTING OP DE BALANS

Bankgaranties

- Ontvangen bankgaranties: € 16.000 van huurders van de Medische Boulevard.

- Aan de Staat der Nederlanden is voor het Stralingsbesluit ten behoeve van veilig afvoeren hoogactieve bronnen een bankgarantie afgegeven van € 56.000.

Afgegeven bankgaranties beperken de rekening-courant kredietlimiet bij de ING Bank.

Verplichtingen

- De investeringscrediteuren bedragen eind 2023 € 7.250.595. De gehele verplichting heeft een looptijd van één jaar.

- De huurverplichtingen bedragen ultimo 2023 € 505.800 en hebben een looptijd t/m 2026. Van deze verplichting heeft € 300.400 een looptijd van één jaar en € 205.400 tot vijf jaar.

- De leaseverplichtingen bedragen ultimo 2023 € 988.151. De verplichting voor 2024 bedraagt € 325.100.

€ 518.200 heeft een looptijd korter dan vijf jaar en € 144.800 langer dan vijf jaar.

-De erfpachtverplichting bedraagt ultimo 2023 € 3.953.200 met een looptijd t/m 2035. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 357.000.

- De verplichtingen aan crediteuren met betrekking tot onderhoudscontracten bedragen ultimo 2023

€ 26.617.300. De verplichting voor 2024 bedraagt € 10.323.100. De verplichting voor de jaren 2025 tm 2028 bedraagt € 14.192.300. Het restant van € 2.101.800 heeft een looptijd langer dan 5 jaar.

- De verplichtingen aan crediteuren met betrekking tot licenties bedragen ultimo 2023 € 71.000. De verplichting voor 2024 bedraagt € 29.400. Het restant van € 41.600 heeft een looptijd van 2 tot 5 jaar.

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het MBI-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd. Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg.

Voor 2023 is het MBI-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 28.135 miljoen (prijsniveau 2023).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2023 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2023. ETZ is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van het ETZ per 31 december 2023.

3.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA
 (bedragen x € 1.000)

	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Kosten van ontwikkeling	Totaal
	€		€
Stand per 1 januari 2023			
- aanschafwaarde	124	34.498	34.622
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	-112	-16.387	-16.499
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>12</u>	<u>18.111</u>	<u>18.123</u>
Mutaties in het boekjaar			
- investeringen	0	0	0
- herwaarderingen	0	0	0
- afschrijvingen	-12	-3.450	-3.462
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>			
aanschafwaarde	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>			
aanschafwaarde	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-12</u>	<u>-3.450</u>	<u>-3.462</u>
Stand per 31 december 2023			
- aanschafwaarde	124	34.498	34.622
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	-124	-19.837	-19.961
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>0</u>	<u>14.661</u>	<u>14.661</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	20%	10%	

3.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA
 (bedragen x € 1.000)

	bedrijfsgebouwen en terreinen	machines en installaties	andere vaste bedrijfsmiddelen	vaste bedrijfs- middelen in uitvoering en vooruitbetaald op mva	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2023					
- aanschafwaarde	358.065	1.883	147.431	10.464	517.843
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	-236.172	-1.063	-82.170	0	-319.405
Boekwaarde per 1 januari 2023	<u>121.893</u>	<u>820</u>	<u>65.320</u>	<u>10.464</u>	<u>198.438</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	15.871	0	11.672	0	27.543
- mutatie onderhanden projecten	0	0	0	5.348	5.348
- afschrijvingen	-19.917	-82	-16.263	0	-36.262
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	40.430	459	17.805	0	58.694
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	-40.430	-459	-17.805	0	-58.694
- <i>desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	104	0	47	0	151
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	-11	0	-40	0	-51
per saldo	<u>93</u>	<u>0</u>	<u>7</u>	<u>0</u>	<u>100</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.953</u>	<u>-82</u>	<u>-4.584</u>	<u>5.348</u>	<u>-3.271</u>
Stand per 31 december 2023					
- aanschafwaarde	333.402	1.424	141.251	15.812	491.889
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	-215.648	-686	-80.588	0	-296.922
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>117.754</u>	<u>738</u>	<u>60.663</u>	<u>15.812</u>	<u>194.967</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0%-2%-4%-10%	5%/10%/20%	10%/20%		

Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis

3.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA: MATERIELE VASTE ACTIVA IN UITVOERING EN VOORUIT-BETALINGEN
 (bedragen x € 1.000)

	Instandhouding				Totaal
	en trekkingsrecht	Bouw/verbouw	ICT	Inv > 12.000	
	€	€	€	€	€
Onderhanden per 1 januari 2023	333	9.925	-334	540	10.464
Aangegane verplichtingen 2023	2.437	9.642	2.565	9.014	23.658
Geactiveerd in 2023	-2.548	-6.856	-1.878	-7.028	-18.310
Onderhanden per 31 december 2023	<u>222</u>	<u>12.711</u>	<u>353</u>	<u>2.526</u>	<u>15.812</u>

3.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA
 (bedragen x € 1.000)

	andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappij- en waarin wordt deelgenomen	Voorziening op deelnemingen en vorderingen	Totaal
	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2023	3.880	232	-1.375	2.737
Kapitaalstortingen	0	0	0	0
Resultaat deelnemingen	0	134	0	134
(Terugname) waardeverminderingen	0	0	151	151
Aflossing verstrekte leningen	0	-159	0	-159
Boekwaarde per 31 december 2023	<u>3.880</u>	<u>207</u>	<u>-1.224</u>	<u>2.863</u>

3.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2023
(bedragen x € 1.000)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing 2023	Restschuld 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar, 2028	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		€			%		€	€		€			€	
BNG 40.99746.01	22-dec-04	5.000	32	Onderhands	4,55%	2.273	0	152,0	2.121	1.364	15	Lineair	152	WfZ
BNG 40.0099815.01	18-mrt-02	3.403	30	Onderhands	5,05%	651	0	65,0	586	260	9	Lineair	65	WfZ
BNG 40.99800.01	1-dec-03	5.105	30	Onderhands	5,02%	1.872	0	170,0	1.702	851	10	Lineair	170	WfZ
BNG 40.99799.01	1-jun-04	7.000	20	Onderhands	5,01%	700	0	350,0	350	0	1	Lineair	350	WfZ
BNG 40.99742.01	22-dec-04	3.400	33	Onderhands	4,60%	1.600	0	100,0	1.500	1.100	15	Lineair	100	WfZ
BNG 40.102253	1-dec-06	10.000	20	Onderhands	4,21%	2.000	0	500,0	1.500	0	3	Lineair	500	WfZ
BNG 40.104490.03	15-jan-10	5.000	20	Onderhands	4,29%	1.813	0	250,0	1.563	313	7	Lineair	250	WfZ
BNG 40.104498.03	15-jul-10	5.000	20	Onderhands	4,42%	1.938	0	250,0	1.688	438	7	Lineair	250	WfZ
BNG 40.104595.02	17-jan-11	7.500	20	Onderhands	4,28%	3.094	0	375,0	2.719	844	8	Lineair	375	WfZ
BNG 40.105674.02	15-jul-11	5.000	20	Onderhands	3,85%	2.188	0	250,0	1.938	688	8	Lineair	250	WfZ
BNG 40.105675.02	15-dec-11	4.500	20	Onderhands	3,80%	2.025	0	225,0	1.800	675	8	Lineair	225	WfZ
BNG 40.99808	9-feb-04	3.800	20	Onderhands	1,64%	380	0	190,0	190	0	1	Lineair	190	WfZ
BNG 40.99806	9-feb-04	5.000	20	Onderhands	1,64%	500	0	250,0	250	0	1	Lineair	250	WfZ
BNG 40.99942	10-jan-05	1.450	30	Onderhands	1,79%	628	0	48,0	580	338	12	Lineair	48	WfZ
BNG 40.106588	17-mei-11	6.000	20	Onderhands	4,15%	2.550	0	300,0	2.250	750	8	Lineair	300	WfZ
BNG 40.107315	20-feb-12	14.500	20	Onderhands	3,41%	6.706	0	725,0	5.981	2.356	9	Lineair	725	WfZ
SUBTOTAAL		91.658	375			30.918	0	4.200	26.718	9.977			4.200	

3.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2023
(bedragen x € 1.000)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2022	Nieuwe leningen in 2023	Aflossing in 2023	Restschuld 31 december 2023	Restschuld over 5 jaar, 2028	Resterende looptijd in jaren eind 2023	Aflossingswijze	Aflossing 2024	Gestelde zekerheden
		€			%		€	€		€			€	
BNG 40.110217	30-dec-15	1.767	20	Onderhands	1,55%	1.149	0	88,0	1.060	618	12	lineair	88	WfZ
BNG 40.110402	16-feb-16	20.000	10	Hypothecair	2,08%	6.000	0	2.000,0	4.000	0	2	lineair	2.000	Geen
BNG 40.112001	29-jun-18	6.000	7	Hypothecair	1,25%	2.143	0	857,0	1.286	0	2	lineair	857	Geen
NWB 1-23505	15-aug-01	3.063	30	Onderhands	4,86%	919	0	102,0	817	306	8	Lineair	102	Staat der Nederlanden
NWB 10025736	29-nov-07	2.500	30	Onderhands	4,81%	2.500	0	0,0	2.500	2.500	14	Einde looptijd	0	WfZ
NWB 10026248	15-okt-09	5.000	20	Onderhands	4,28%	1.750	0	250,0	1.500	250	6	Lineair	250	WfZ
NWB 1-26771	16-jul-12	3.000	20	Onderhands	3,89%	1.463	0	150,0	1.313	563	9	Lineair	150	WfZ
NWB 1-23518	2-mei-03	1.909	30	Onderhands	2,60%	700	0	64,0	636	318	10	lineair	64	WfZ
NWB 10024378	2-mei-06	10.000	20	Onderhands	4,24%	2.000	0	500,0	1.500	0	3	lineair	500	WfZ
ING 80.03.09.502	1-okt-18	12.350	10	Onderhands	2,55%	8.950	0	850,0	8.100	4.700	5	lineair	850	Geen
Afkoopprovisie	1-okt-18	-1.860	10	Onderhands	0,00%	-1.116	0	-186,0	930-	0	5	lineair	-186	Geen
ING 65.0347.005	13-jan-14	8.000	10	Onderhands	4,06%	4.500	0	400,0	4.100	0	1	Lineair	400	Geen
ING 65.11.88.067	18-apr-14	5.000	10	Onderhands	4,19%	2.875	0	250,0	2.625	0	1	Lineair	250	Geen
RABO 53198	26-aug-05	5.000	20	Onderhands	0,86%	750	0	250,0	500	0	2	Lineair	250	WfZ
RABO 1712958003	31-dec-90	6.807	40	Onderhands	4,30%	1.361	0	170,0	1.191	340	7	lineair	170	Gem. TB
ASN 253	13-mei-08	15.000	20	Onderhands	4,66%	4.500	0	750,0	3.750	0	5	Lineair	750	WfZ
EIB 404658, 29-09-2017, 4001	29-sep-17	15.000	7	Hypothecair	0,44%	3.750	0	2.143,0	1.607	0	1	Lineair	1.607	Geen
EIB 410579, 2-11-2017, 4002	2-nov-17	10.000	7	Hypothecair	0,58%	2.857	0	1.429,0	1.428	0	1	Lineair	1.428	Geen
EIB 434819, 28-3-2018, 4003	28-mrt-18	10.000	6	Hypothecair	0,61%	2.083	0	1.667,0	416	0	1	lineair	416	Geen
EIB 441248, 17-5-2018, 4004	17-mei-18	8.000	6	Hypothecair	0,61%	2.000	0	1.333,0	667	0	1	lineair	667	Geen
ING-BNG A2-II 2	1-nov-18	13.000	7	Hypothecair	1,55%	5.379	0	1.793,0	3.586	0	2	lineair	1.793	Geen
ING-BNG A2-II 3	16-dec-19	8.000	6	Hypothecair	0,99%	4.000	0	1.333,0	2.667	0	2	lineair	1.333	Geen
SUBTOTAAL		167.536				60.513	0	16.193	44.319	9.595			13.739	
Totaal		259.194				91.431	0	20.393	71.037	19.572			17.939	
ABN AMRO Lease 525994	19-apr-16	484	7	Lease	2,06%	112	0	112	0	0	0	Annuitair	0	
ABN AMRO Lease 524915	30-mrt-16	178	7	Lease	2,13%	41	0	41	0	0	0	Annuitair	0	
ABN AMRO Lease 524916	30-mrt-16	67	7	Lease	2,13%	15	0	15	0	0	0	Annuitair	0	
ABN AMRO Lease 524917	30-mrt-16	105	7	Lease	2,12%	24	0	24	0	0	0	Annuitair	0	
ABN AMRO Lease 548325	10-mei-17	997	7	Lease	2,31%	360	0	120	240	0	0	Annuitair	240	
ABN AMRO Lease 554886	2-aug-17	1.079	7	Lease	2,04%	422	0	129	293	0	1	Annuitair	293	
ABN AMRO Lease 559287	19-okt-17	622	7	Lease	1,97%	256	0	74	181	0	1	Annuitair	181	
ABN AMRO Lease 559288	19-okt-17	621	7	Lease	1,69%	255	0	74	181	0	1	Annuitair	181	
ABN AMRO Lease 559289	19-okt-17	593	7	Lease	2,05%	244	0	71	173	0	1	Annuitair	173	
ABN AMRO Lease 588147	19-okt-18	14	6	Lease	1,97%	4	0	2	2	0	1	Annuitair	2	
ABN AMRO Lease 598960	20-jun-19	1.131	7	Lease	1,67%	681	0	130	551	0	2	Annuitair	133	
Totaal		265.085				93.845	0	21.186	72.658	19.572			19.143	

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

(bedragen x € 1.000)

BATEN

Baten uit beroeps- en bedrijfsmatige zorgverlening:

15. Zorgverzekeringswet

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet	561.018	555.419
Opbrengsten GGZ	11.047	9.753
Totaal	<u>572.065</u>	<u>565.172</u>

Toelichting:

De stijging van de opbrengsten zorgverzekeringswet betreft met name de stijging als gevolg van de afgesproken prijsindex. De GGZ omzet is in 2023 gestegen t.o.v. 2022. De stijging betreft effecten van het nieuwe zorgprestatie-model voor de GGZ. Het ETZ wordt in het nieuwe model als hoogspecialistische setting geclassificeerd.

16. Wet langdurige zorg

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Verkeerd Bed WLZ indicatie	<u>1.156</u>	<u>864</u>

Toelichting:

De verkeerd bed vergoeding is sterk gestegen door de minder goede doorstroom naar verpleeghuizen en het verbeteren van het klinisch proces ontslaggericht werken.

17. Subsidies op grond van een regeling als bedoeld in de Kaderwet VWS-subsidie

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Kwaliteitsimpuls	4.656	4.510
Overige subsidies	5.889	5.335
Totaal	<u>10.545</u>	<u>9.845</u>

Toelichting:

De overige subsidie bestaat onder meer uit de beschikbaarheidsbijdrage voor de coordinatie van de traumazorg in Midden Brabant (NAZB), subsidie Topzorg, Affiliatievergoedingen en overige subsidies.

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

18. Beschikbaarheidsbijdrage zorgfuncties

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Beschikbaarheidsbijdrage Zorg	<u>22.248</u>	<u>30.908</u>

Toelichting:

De beschikbaarheidsbijdrage voor Zorg betreft onder meer de bijdrage voor opleidingen tot medisch specialist en CZO-opleidingen. Door CZO-opleidingen te stimuleren willen we de krapte op de arbeidsmarkt voor de gespecialiseerde verpleegkundige functies opvangen en voldoen hiermee aan onze norm vanuit het landelijk capaciteitsorgaan. 2022 laat een hoger bedrag zien omdat hierin de subsidie van VWS voor opschaling IC-bedden is opgenomen.

19. Baten uit onderaanneming

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Eerste lijnsproductie	10.377	10.239
RIVM	<u>2.048</u>	<u>2.009</u>
	<u>12.426</u>	<u>12.248</u>

20. Overige baten uit beroeps- of bedrijfsmatige zorgverlening

Overige omzet zorgverlening	<u>8.558</u>	<u>8.615</u>
-----------------------------	--------------	--------------

Toelichting:

De omzet overige zorgverlening betreft onder meer Centrum voor bijzondere tandheelkunde, niet verzekerde zorg, Diagnostisch Advies Consult, overige ODV.

21. Opbrengsten Jeugdwet

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Omzet Jeugdwet	<u>554</u>	<u>627</u>

22. Andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten

De specificatie is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
Omzet uit andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten	<u>24.065</u>	<u>30.738</u>
Totaal	<u>24.065</u>	<u>30.738</u>

Toelichting:

De omzet uit andere beroeps- of bedrijfsmatige activiteiten betreft voornamelijk de vergoeding voor parkeren, restaurant, uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed. In 2022 is hierin opgenomen de opbrengst van de verkoop van de gebouwen van locatie Waalwijk en restant schadevergoeding welke door de rechter is toegekend aan het ETZ.

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

LASTEN

23. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Personeel niet in loondienst	15.340	14.921
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	75.235	71.794
Totaal kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	<u>90.575</u>	<u>86.715</u>

Toelichting:

De stijging van het honorariumdeel voor de vrijgevestigde specialisten wordt met name veroorzaakt door de stijging van de prijsindex op de omzet welke met zorgverzekeraars is afgesproken.

24. Lonen en salarissen

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Lonen en salarissen	243.612	243.339
Totaal lonen en salarissen	<u>243.612</u>	<u>243.339</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
ETZ binnen Nederland	4.078	4.062
ETZ buiten Nederland	0	0
Totaal	<u>4.078</u>	<u>4.062</u>

Toelichting:

De personeelskosten stijgen per saldo met ruim € 500k. Dit wordt geheel veroorzaakt door de effecten van de loonindexen van de CAO enerzijds en de mutaties op de reserveringen anderzijds.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
25. Sociale lasten	<u>38.633</u>	<u>35.040</u>
26. Pensioenlasten	<u>21.848</u>	<u>21.846</u>
27. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa		
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
- afschrijvingen immateriële vaste activa	3.462	3.462
- afschrijvingen materiële vaste activa	36.262	36.028
Totaal afschrijvingen	<u>39.724</u>	<u>39.490</u>

Toelichting:

De afschrijvingen zijn iets hoger dan vorig jaar door een lichte stijging van de verbouwingen. De oplevering van de (ver)nieuwbouw staat gepland voor 2026.

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

28. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Andere personeelskosten	12.204	11.175
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	12.637	11.655
Algemene kosten	24.002	35.407
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	132.364	128.459
Onderhoud en energiekosten:		
- <i>Onderhoud</i>	6.748	6.418
- <i>Energiekosten gas</i>	4.929	1.957
- <i>Energiekosten stroom</i>	4.272	2.072
- <i>Energie transport en overig</i>	311	264
Subtotaal	<u>16.259</u>	<u>10.711</u>
Huur en leasing	2.451	2.247
Dotaties en vrijval voorziening dubieuze debiteuren	21	-520
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>199.938</u></u>	<u><u>199.134</u></u>

Toelichting:

De algemene kosten dalen onder meer door lagere kosten verzekeringen in 2023 en lagere incidentele algemene kosten in 2023 ten opzichte van 2022. Patiënt- en bewonersgebonden kosten stijgen met name door hogere kosten laboratorium, stijging dure kunst en hulpmiddelen en stijging van kosten behandel functies. De energiekosten stijgen door nieuwe contracten tegen hogere tarieven. Bij de voorziening dubieuze debiteuren heeft in 2023 een vrijval van € 375k plaatsgevonden. Strakke sturing op betaling bij onverzekerde patiënten heeft dit mogelijk gemaakt.

29/30. Rentebaten en lasten en soortgelijke opbrengsten en kosten

De specificatie is als volgt:

	2023	2022
	€	€
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	1.636	73
Rentelasten en soortgelijke kosten	-3.267	-3.798
Totale rentebaten en rentelasten en soortgelijke opbrengsten	<u>-1.631</u>	<u>-3.725</u>

Toelichting:

De rentebaten betreffen ontvangen rente op het positieve saldo en door ontvangen rente op depositos'. De rentelasten betreffen hoofdzakelijk de rente op langlopende leningen. De rentebaten en -lasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet.

31. Winst/verlies onderneming waarin wordt deelgenomen

winst/verlies deelnemingen waarin wordt deelgenomen	<u>61</u>	<u>216</u>
---	-----------	------------

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

25. WNT-verantwoording 2023

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Elisabeth-TweeSteden ziekenhuis van toepassing zijnde regelgeving: Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp 2023.

Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor Stichting Elisabeth-TweeSteden ziekenhuis is € 223.000 op basis van de sectorale norm voor zorginstellingen, met een aantal behaalde punten van 14, klasse V. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang en de duur van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

	prof. dr. H.J.J.M. Berden	MAC G.H.A.M. van Berlo	dr. A.I.M.C. Wydoodt
Functie	Voorzitter RvB	Lid RvB	Lid RvB
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-30/09
Omvang dienstverband (fte)	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja

Bezoldiging

Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	207.827	201.164	155.417
Beloningen betaalbaar op termijn	15.173	15.146	11.375
Subtotaal	223.000	216.310	166.792
Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging	223.000	216.310	166.792

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

	223.000	223.000	166.792
Overschrijding	nvt	nvt	nvt
Motivering indien overschrijding:			
WNT drempelbedrag ontslaguitkering	nvt	nvt	nvt
uitkering beëindiging dienstverband	0	0	0

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter RvB	Lid RvB	Lid RvB
Duur dienstverband 2022	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband 2022 (fte)	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	202.455	202.466	203.304
Beloningen betaalbaar op termijn	13.545	13.534	13.540
Totaal bezoldiging 2022	216.000	216.000	216.844

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum

	216.000	216.000	216.000
--	----------------	----------------	----------------

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

Toezichthoudende topfunctionarissen

	drs. D.W. Voetelink	prof. dr. I.W.C.M. Borghouts	mr. W.M. Kastelein	drs U. Pekdemir
Functie	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging

Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	33.450	22.300	22.300	22.300
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>33.450</i>	<i>22.300</i>	<i>22.300</i>	<i>22.300</i>
Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	33.450	22.300	22.300	22.300

Individueel WNT maximum

	33.450	22.300	22.300	22.300
Overschrijding	nvt	nvt	nvt	nvt
Motivering indien overschrijding:	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens 2022

Functie	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband 2022	1/1-31/12	1/6-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	32.400	12.664	21.600	21.600
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2022	32.400	12.664	21.600	21.600

Individueel WNT maximum

	32.400	12.664	21.600	21.600
--	---------------	---------------	---------------	---------------

	drs. W.B.J. van Soest	dr. S.C. Tromp
Functie	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging

Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	22.300	22.300
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>22.300</i>	<i>22.300</i>
Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	22.300	22.300

Individueel WNT maximum

	22.300	22.300
--	---------------	---------------

Motivering indien overschrijding:	nvt	nvt
-----------------------------------	-----	-----

Gegevens 2022

Functie	Lid RvT	Lid RvT
Duur dienstverband 2022	1/1-31/12	1/1-31/12
Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	21.600	21.600
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging 2022	21.600	21.600

Individueel WNT maximum

	21.600	21.600
--	---------------	---------------

3.10 TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

26. Honoraria onafhankelijke accountant

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
De honoraria van de accountant zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	183.000	158.000
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC)	26.000	58.000
Totaal honoraria accountant	<u>209.000</u>	<u>216.000</u>

Toelichting:

Het honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening is gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe onafhankelijke accountant en de accountantorganisatie reeds gedurende dat boekjaar verricht zijn.

27. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

3.11 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld in de vergadering van 2 april 2024.

De raad van toezicht van de Stichting Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis heeft de jaarrekening 2023 goedgekeurd in de vergadering van 11 april 2024.

3.12 Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 3.5.8.

3.13 Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening. In 2023 zijn er geen gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor ETZ.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

prof. Dr. H.J.J.M. Berden
Voorzitter Raad van Bestuur

Dhr. G.H.A.M. van Berlo MAC
Raad van Bestuur

mevr. Dr. J.E.M. van Eerd-Vismale
Raad van Bestuur

drs. D.W. Voetelink
Voorzitter Raad van Toezicht

prof. dr. I.W.C.M. Borghouts
Lid Raad van Toezicht

mr. W.R. Kastelein
Lid Raad van Toezicht

drs. U. Pekdemir
Lid Raad van Toezicht

drs. W.B.J. van Soest
Lid Raad van Toezicht

dr. S.C. Tromp
Lid Raad van Toezicht

4 OVERIGE GEGEVENS

4 OVERIGE GEGEVENS

4.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald, conform artikel 16 lid 4c, dat de Raad van Toezicht besluitvorming omtrent de resultaatbestemming neemt. In de vergadering van 2 april 2024 is besloten het resultaat toe te voegen aan de overige reserves.

4.2 Nevenstichtingen

Er is geen sprake van nevenstichtingen.

4.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (ook wel ‘de stichting’) een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens (‘WNT’).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening 2023 van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis te Tilburg gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de winst-en-verliesrekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

NLE00024078.1.1

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam

T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaardocument opgenomen andere informatie

Het jaardocument omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaardocument anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en RJ 400 is vereist voor het bestuursverslag, op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG is vereist voor het verslag van de raad van toezicht en op grond van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG is vereist voor de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en RJ 400 en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG, alsmede voor het toevoegen van het verslag van de raad van toezicht.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de bepalingen bij en krachtens de WNT; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 11 april 2024
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Christiaan Hameeteman
drs. C. Hameeteman RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van Stichting Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

Bijlage 1	Raad van Toezicht: samenstelling, nevenfuncties en commissies in 2023
Bijlage 2	Raad van Bestuur: samenstelling en nevenfuncties in 2023
Bijlage 3	Raad van Toezicht en commissies: data en aanwezigheid in 2023
Bijlage 4	Rooster van aftreden Raad van Toezicht

Bijlage 1: Raad van Toezicht: samenstelling, nevenfuncties en commissies in 2023

Samenstelling en nevenfuncties in 2023

Naam/functie	Hoofdfunctie	Nevenfuncties
Drs. D.W. Voetelink (28-04-1953) Voorzitter	Lid Raad van Bestuur Haaglanden Medisch Centrum (tot 1 mei 2023). Vicevoorzitter College van Bestuur a.i. Nyenrode Business Universiteit (per 1 september 2023).	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Raad van Toezicht Autoriteit Financiële Markten, Amsterdam - Lid Raad van Toezicht Flevoziekenhuis, Almere (per 24 september 2023)
Prof. dr. I.W.C.M. Borghouts (12-12-1973) Lid	Hoogleraar HRM en Sociale Zekerheid Tilburg University	<ul style="list-style-type: none"> - Lid onafhankelijke commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel - Bestuurslid Willem II Betrokken
Mr. W.R. Kastelein (26-03-1956) Lid	Geen	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Vereniging voor Gezondheidsrecht - Lid van de Vereniging voor Compliance in de Zorg (VCZ) - Lid jurist Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg te Zwolle - Voorzitter Geschillencommissie Professioneel Statuut verzekeringsartsen - Lid federatiebestuur SV Kampong (tot 01-09-2023) - Interimjurist HagaZiekenhuis
Drs. U. Pekdemir MPA (01-04-1967) Lid	Directeur Coöperatieve Rabobank, Metropool Regio Amsterdam	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Comité Nationale Sportherdenking 4 mei - Stichting Olympisch Stadion Amsterdam - Lid Raad van Toezicht Rabo Foundation - Lid Raad van Toezicht Avans Hogeschool
Drs. W.B.J. van Soest (24-09-1965) Lid	Directeur ActiZ	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Raad van Toezicht Stichting Innovatiefonds Ouderenzorg
Dr. S.C. Tromp (06-04-1971) Lid	Neuroloog - klinisch neurofysioloog, afdeling neurologie, Leiden University Medical Center	<ul style="list-style-type: none"> - Lid bestuur Federatie Medisch Specialisten - Lid nascholingscommissie Nederlandse Vereniging voor Klinische Neurofysiologie

Commissies in 2023

Audit- en Vastgoedcommissie

Drs. U. Pekdemir MPA

voorzitter

Drs. D.W. Voetelink

lid

Commissie kwaliteit en veiligheid

Dr. S.C. Tromp

voorzitter

Mr. W.R. Kastelein

lid

Prof. dr. I.C.W.M. Borghouts

lid

Remuneratiecommissie

Drs. D.W. Voetelink

voorzitter

Mr. W.R. Kastelein

vicevoorzitter

Bijlage 2: Raad van Bestuur: samenstelling en nevenfuncties in 2023

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties*
Prof. dr. H.J.J.M. Berden (08-09-1959)	Voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Raad van Commissarissen Espria - Diverse bestuursfuncties uit hoofde van huidige functie in het ETZ, waaronder bestuurslid EMBRAZE en voorzitter ROAZ - Lid Raad van Advies Centrum Mens en Luchtvaart - Bijzonder hoogleraar Organisatie Ziekenhuiszorg Radboud Universiteit - Lid Raad van Commissarissen Ziekenhuis IJsselland (tot 1 februari 2023) - Voorzitter Raad van Toezicht SSH& - Lid Raad van Commissarissen Salut (tot 11 mei 2023) - Voorzitter Raad van Toezicht Ambulance Zorg Limburg
G.H.A.M. van Berlo MAC (18-03-1958)	Lid	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Raad van Toezicht en voorzitter Auditcommissie en lid Vastgoedcommissie De Zorgboog te Helmond. - Lid Raad van Toezicht en lid commissie Kwaliteit, Veiligheid en P&O Reinier van Arkel te Vught (tot 1 oktober 2023) Voorzitter Raad van Toezicht Reinier van Arkel (per 1 oktober 2023) - Diverse bestuursfuncties uit hoofde van huidige functie in ETZ, vertegenwoordiging ETZ als aandeelhouder Microvida B.V. en Pathologie Zuid-West Nederland B.V.
Dr. A.I.M.C. Wydoort (06-11-1963)	Lid (tot 1 oktober 2023)	<ul style="list-style-type: none"> - Lid Raad van Toezicht Surplus te Breda - Lid Raad van Toezicht Philadelphia Zorg - Diverse bestuursfuncties uit hoofde van de functie in ETZ tot 1 oktober 2023, waaronder voorzitter bestuurscommissie Zorgnetwerk Midden-Brabant, voorzitter Dagelijks Bestuur Zorgacademie Midden-Brabant
Mr. I.A.E. te Boome (18-11-1974)	Secretaris	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter bestuur Stichting Behoud Joodse Begraafplaats te Oisterwijk - Bestuursfunctie uit hoofde van functie in ETZ: secretaris/penningmeester Medisch Ethische Toetsingscommissie (METC)

* De genoemde nevenfuncties hebben de goedkeuring van de Raad van Toezicht.

Bijlage 3: Raad van Toezicht en commissies: data en aanwezigheid in 2023

<i>Raad van Toezicht</i>	<i>Plenair</i>	<i>Remuneratie</i>	<i>Audit</i>	<i>Kwaliteit en veiligheid</i>
Drs. D.W. Voetelink	x	x	x	
Prof. dr. I.W.C.M. Borghouts (per 1 juni 2022)	x			x
Mr. W.R. Kastelein	x	x		x
Drs. U. Pekdemir MPA	x		x	
Drs. W.B.J. van Soest	x			
Dr. S.C. Tromp	x			x
<i>Data bijeenkomsten in 2023</i>				
	09-02-2023	20-06-2023	25-01-2023	02-03-2023
	13-04-2023	18-10-2023	05-04-2023	29-06-2023
	29-06-2023		25-05-2023	14-09-2023
	14-09-2023		14-06-2023	21-12-2023
	26-10-2023		06-09-2023	
	21-12-2023		18-10-2023	
			13-12-2023	
<i>Aantal bijeenkomsten in 2023</i>	6	2	7	4
<i>Aanwezigheid in 2024</i>				
Drs. D.W. Voetelink	6	2	7	
Prof. dr. I.W.C.M. Borghouts	6			4
Mr. W.R. Kastelein	6	2		4
Drs. U. Pekdemir MPA	5		7	
Drs. W.B.J. van Soest	6			
Dr. S.C. Tromp	5			4

Bijlage 4: Rooster van aftreden Raad van Toezicht

<i>Raad van Toezicht</i>		<i>benoemd d.d.</i>	<i>datum afloop eerste termijn</i>	<i>datum afloop tweede termijn</i>	<i>datum aftreden</i>
Drs. D.W. Voetelink	voorzitter	01-11-2019	31-10-2023	31-10-2027	
Mr. W.R. Kastelein	lid	01-04-2021	31-03-2025	31-03-2029	
Prof.dr. I.W.C.M. Borghouts	lid	01-06-2022	31-05-2026	31-05-2030	
Drs. U. Pekdemir MPA	lid	01-02-2020	31-01-2024	31-01-2028	
Drs. W.B.J. van Soest	lid	01-02-2019	31-01-2023	31-01-2027	
Dr. S.C. Tromp	lid	01-11-2017	31-10-2021	31-10-2025	